

# EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V. Váczi körút 23

hova minden küldemény intézendő.

Zsidó felekezeti és társadalmi hetilap.

SZERKESZTI:

SZABOLCSI MIKSA.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve. . . 8 frt —  
Félévre . . . . . 4 » —  
Negyedévre . . . . . 2 » —  
Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELNIK MINDEN PÉNTEKEN.

## Tartalom:

Négy fölirat. — A márcziusi eszmék. Zempléni Árpádtól. — Zsidó költők. Palágyi Lajostól. — A vidék és a receptió. — Purimi csiny mint házasságközvetítő. Irta: Hevesi József. — Purim. Haber Samutól. — Magyar zsidó családok. Irta: Dr. Lázár Béla. — Az erősek. Bernstein A. elbeszélése. — Hazai hírek. — Külföldi hírek. — Hirdetések.

## Naptár:

Vasárnap (1892. márczius 13.) 5652 Adar hó (29 napos) 14-ike. Purim. Ima után felolvassák a meggyilát. Hétfő 15-ike. Susan-Purim. Kedd 16-ika. Szerda 17-ike. Csütörtök 18-ika. Péntek 19-ike. Szombat 20-ika. Sabosz-Poróh. Hetiszidra: Ki-Sziszó. Haftorah: Ezekiel 36. fejezete.

## Négy felirat.\*)

Méltán kíváncsiak lehettünk arra, hogy a parlamenti pártok első nevezetesebb tényükkel, felirati javaslatukkal mily állást fognak elfoglalni a mi nagy kérdésünkkel, a zsidó vallás egyenjogúságával szemben.

Most már ismeretes mind a négy felirat, nézzük hát, mit tartottak meg a pártok abból, amit a választási küzdelmek alatt annyi tagjaik ígértek.

Már itt ki kell emelnünk, hogy a pártok, ha ki akartak térni álláspontjuk tisztázása elől, ezt nagyon könnyen megtehették. A felirat, az ellenzéki felirat is, a trónbeszéd enuncziációit követi s a trónbeszéd nem tartalmaz egyetlen egy oly szót sem, melyből arra lehetne gondolni, hogy a kormány a zsidó vallás recepcziójára gondolt, midőn a trónbeszéd szövegét megállapította. Vagy ha gondolt rá, aggodalmas óvakodással elkerült mindent, amiből ki lehetne mutatni, hogy e kérdéssel foglalkozik.

Nem akarjuk e tény magyarázatát a kormánypart felirati javaslatában keresni, mert különben azt kellene hinnünk, hogy a kormány a receptió megtagadásának ódiáját pártjára akarja áthárítani; nem akart ő felsége

ajkaira adni reakciónárius nyilatkozatot s ezért pártjának felirati javaslatában mondja el a maga véleményét.

Azt mondja a kormánypart felirata:

»Felsőged legmagasabb trónbeszédében a vallási ügyekre nézve, azon biztos remény és uralkodói kívánat lett kifejezve, hogy az egyház és az állam magasztos hivatalait — az eddig fennállott összhangban fogják teljesíteni

Biztosítjuk felsőgedet, hogy ha a cél elérésére a mi közreműködésünk szükségessé válnék, minden tőlünk telhetőt elkövetünk arra nézve, hogy a kölesönös érdekek és jogkörök megóvása mellett az egyház és az állam közötti összhang fenntartassék.

Hívek maradunk egyébként a jogegyenlőség azon magasztos elvéhez, mely törvényeinkben már régebben lefektetett, és a melynek a vallási ügyekben is következetes alkalmazása leginkább képes a honpolgárok közötti hazafias egyetértést biztosítani.

Ez pedig egyértelmű a receptió teljes megtagadásával. A kormánypart fölemlíti ugyan a jogegyenlőség szavát, de csak azért, hogy azt a nem-zsidó felekezetekre alkalmazza; híve a jogegyenlőségnek, de csak annak, mely régibb törvényeinkben a zsidó vallást kizárja a recipiált felekezetek közül.

Nem tudjuk, hogy vannak-e oly tagjai a kormánypartnak, akik — a választáskor adott

\*) Az ellenzéki politika egy kiváló képviselőjétől.

igéretükre hivatkozva — a fölrati javaslat e tétele ellen felszólalnak, de nem hisszük, hogy lesznek. A kormánypárt részéről, *ha feliratát vesszük tájékoztatónak*, a zsidó vallás reczipiálásának kérdése el van temelve s igen alaposan — a jövő választásokig. Itt nekünk nincs löbbé keresni valónk.

Az Ugron-párt felirati tervezeti sem emlékezik meg a recepzió kérdéséről, de ezen nem is csodálkozhatunk, mert hiszen e javaslat kizárólag azzal foglalkozik, hogy e párt különállását tisztázza és igazolja. Ennek a pártnak, mint ilyennek az álláspontja tehát még csak ezután fog nyilvánvalóvá lenni.

Ellenben teljes határozottsággal és — emeljük ki már is — a leghatározottabban a recepzió mellett nyilatkozott a másik két ellenzéki párt.

A nemzeti párt felirati javaslata a mi kérdésünkről ezt mondja:

»A vallásügy helyes vezetése egyik leglényegesebb előfeltétele ama nagy cél elérésének, melyre a magyar politikának mindenekelőtt törekednie kell, hogy t. i. e haza összes polgárai, valamint közjogilag egységes nemzetet képeznek, úgy az erkölcsi szolidaritás átérzésében is felbonthatlanul

tömörüljenek. Ez a cél pedig csak olyan politikával érhető el, mely mindenkinek azon jogos igényét, hogy a vallás terén is az állami renddel megférő legteljesebb szabadságot élvezze, tiszteletben tartja, de senkinek olyan követelését, mely mások elnyomására irányul, tekintethe nem veszi. Ez a politika a lelkiismereti szabadság és a jogegyenlőség elvein alapszik, és ezeket érvényesíti a haza minden polgárára kiterjedőleg, a vallásügyre kiható állami intézményekben és a kormányzatban; tiszteletben tartja az egyházak jogait, és gondosan őrködik a fölött, hogy a nemzeti egység nagy organumának, az államnak tekintélye erkölcsi esorbát ne szenvedjen.«

A függetlenségi és 48-as párt viszont így nyilatkozik a recepzióról:

»Felségeddel együtt mi is forrón óhajtjuk, hogy az egyház és az állam magasztos hivalásait, kölesönös érdekeik és jogkörök megóvása mellett, békésen és összhangban teljesítsék. De ez csak úgy történhetik, ha egymás érdekeit és jogkörét kölcsönösen tisztelik. Lehetetlen helyeselnünk bármely oly mozgalmat, mely az államnak fenhatóságát s a minden körülmény közt hiven végrehajtandó törvény uralmát kétségbe vonni törekszik s elvárjuk a kormánytól, hogy úgy ezen, mint minden egyéb oly kérdésben, mely a felekezetek egyenjoguságát, a családok belső békességét s a polgá-

## Zsidó költők.\*)

Örömmel ragadom meg az alkalmat, hogy Makai Emil »Zsidó költők« című kötetét méltányoljam s teszem azt annál nagyobb örömmel, mert Makai Emil első könyvét, mely a sajtó, a közönség körében még nem keltett volt oly általános feltűnést, nekem volt alkalmam e lapok hasábjában méltányolnom s mert azóta a fiatal költő örvendetesen haladt előre a tökélyesbülés s az érvényesülés útján. Megnehezíti feladatomat a körülmény, hogy éppen az »Egyenlőség«-ben van ismét szerencsém impressióimról számot adni, ebben a lapban, melynek minden olvasója ismeri és szereti Makai Emil műfordításait; e lapban, mely — úgy szólván — bölcsője volt Makai Emil muzsájának; e lapban, mely ápolta, kultiválta a zsidó műfordításokat s melynek hasábjairól indultak v.lággá, hogy a löbbi sajtót megnyerjék.

Úgy érzem, hogy e lapban igazán nehéz feladat jutott osztályrészemül, mert — nem is szólva a szerkesztő ur két plajbászáról — minden olvasó egy-egy

haragosommá válnék, ha kedvenczét kissé erősebb kritikában részesíteném. Szinte látom e lap érdemes közönségét, amint magát Makai Emillel teljesen azonosítva, a legkisebb malicziózus megjegyzésem ellen is nemes haragra gerjed (s melyik kritikus tartóztatná magát annyira, hogy legalább egy-két kritikai észrevételt ne kockáztasson!?)

De a legnehezebbé az teszi feladatomat, hogy Makai Emil egyénisége, a mint őt privát érintkezésből ismerem, oly szimpatikus, hogy a bíráló nem érez semmi kedvet esetleges hibáinak taglalásába bocsátkozni s vele szemben igazán alig képes szigorú ítész álarczát öltetni. Képzeltjenek — igen tisztelt olvasóim — egy igénytelen külsejű, csaknem közepes termetű, igen gyakran mosolygó arcú, bajusz- és szakálltalan »kedves fiút« (amint magunk közt nevezni szoktuk). Kedélye élénk, egyénisége mozgékony s szeret nevelni és beszélni. Fürge, eleven ifjú, ki tud emellett komolyan lelkesedni és tud szeretni. Jellemzését illetőleg említésre méltó lesz az is, hogy az írók közt tudtommal egyetlen egy ellensége sincs, de annál több a jó barátja. Minden íróval, a kivel érintkezik, jóban van és bár mindenki elismeri érdemeit és sikereit, senki sem irigyli. Szerencsés, vonzó természet, kibén annyí

\*) Zsidó Költők. Makai Emiltől. Budapest, 1892. Kiadja Singer és Wolfner.

rok jogait érinti, javaslatának előterjesztésében s a törvények végrehajtásában egyedül az állam közérdeke s az igazság által engedi magát vezéreltetni és semmi oldalról jövő illetéktelen beavatkozásnak tért nem enged. Szükségesnek tartjuk a vallásszabadságnak törvényben leendő kimondását; a házassági jognak a kötelező polgári házasságra alapítását s ezekkel kapcsolatban minden felekezet közt úgy a házasságra, mint az áttérésre, valamint az egyházak és hitközségek szervezésére és kormányzására nézve a teljes egyenjogúság megállapítását s a felekezetek önkormányzati jogának biztosítását.

Tehát mindkét párt szükségesnek tartja a vallásszabadságot és a felekezetek vallási téren való teljes egyenjogusítást, szükségesnek tartja tehát a zsidó vallás reczepcióját. A függetlenségi párt még részletesen meg is magyarázza, hogy mit ért a jogegyenlőség alatt, nehogy e tekintetben félreértés lehetséges legyen.

Nem helytelenítettük volna, ha a feliraton egyenesen rámutattak volna a zsidó vallás reczepciójára és a nevében is követelték volna, de így is oly szabatosan irták körül álláspontjukat, hogy azt se félremagyarázni, se félreérteni nem lehet.

a megnyerő vonás, hogy mindenütt szimpiatiákat kelt. Olyan természet, amilyennel ez életben boldogulni lehet. Nincs álláspontjaiban merevség, felfogásaiban rideg kérlelhellenség; — simulékony és engedékeny. Egy szóval »kedves lú».

És — óh csodálatos emberi lélek — Makai Emil műfordításain kívül pesszimiztikus verseket ír. Hatalmas, jámboros sorokban ünnepelesen lépdelve, panaszkodik az ifjú évek gyászos eltűntéről, meddő küzdelmeiről, elmondja, mily eszmék fakadtak agyában s a világ fagyasztó szele mint hervasztotta le azokat. Olyan komoran, fenségesen és olyan sötéten zeng, hogy — ha nem ismernők — igazán azt hinnők, hogy életűnt, mogorva öreg ember, S emellett mosolyog a világra s a világ visszamosolyog reá. Szeretik, becsülik, utját egyengelik.

Még közelebb van a húsz évhez, mint a harminczhoz s már az egész ország ismeri. Még nem is rabbi s már mindenfelül »előjegyzésbe veszik« üresekben levő rabbi-állásokra. Még nem is gondol a nősülésre s már . . . . De bocsánat, tollam kissé elgalandozott. S Makai mindezek dacára, ha eredeti

Ime a négy felirat. Mi nem vonunk le azokból semmiféle konzequenciákat és nem is kívánjuk, hogy ezt más tegye. Csak információt akartunk nyújtani.

## A márcziusi eszmék.

Az emberi természet nagyon hajlandó a konvencionálizmusra, szereti a dolgokat szép, szabályos keretekbe elrakosgatni, osztályokba sorozni. Az egységes természetet országokra, fajokra, az egységes időt hónapokra osztja. Babonás ragaszkodással csügg e felosztásokon s felujjong, ha a véletlen igazolja az ő kisszerű gyermekjátékait.

Ilyen bűvös hónapja az emberiségnek a márczius, a szabadság hónapja. Nem azért, mintha az esztendő egyéb hónapjai is nem szolgáltattak volna erre elég példát; de mert jól esik a tavasz ébredését a szabadságvágy ébredésével összekötni. Jól esik azt a nagy eszmét, a szabadságot e művészi kerettel kifejezve látunk: »márcziusi eszmék.« Gyarlóság ugyan így földiszíteni az eszmét, felcizomázni a fenségest, de mikor a fenséges magában véve oly zordon, oly rideg, oly igaz, hogy

verseket ír, pesszimista! Igazán már azt kell hinnem, hogy a pesszimizmus a levegőben van.

Mindezeket, de különösen az utolsó körülményt azért említem, mert Makai Emil egyéniségéhez tartoznak. Különösen a modern pesszimizmus az, melyet ki kell emelnem, mert anélkül Makai Emil műfordításait kellőképen nem méltányolhatjuk. Éppen ez a »levegőben levő« pesszimizmus az, mely hatással volt Makai műfordítói egyéniségére s a régi zsidó költők hangjának a modern poétai hanggal való csudálatos keveredése az, mely az új könyvnek sajátos jellegét megadja, mely a közönség figyelmét a régi zsidó költők iránt fölkellette, mely a műfordító egyénisége iránt is szokatlan érdeklődést ébresztett, s melyet közelebbről vizsgálni a bíráló legelső feladata. Mert tagadhatatlan, hogy Makai Emil műfordításaiban két elem keveredik: egy régi héber poétai hang s egy modern magyar lírai tónus. Szóval modernizált héber költőket nyertünk. E nyereség értékéről közelebbi cikkemben lesz alkalmam számot adni.

(Folytatjuk.)

Palágyi Lajos.

gyöngeségünket lesújtja. Mert az eszme csak azokat emeli föl, a kik föl tudnak hozzá emelkedni.

A szabad eszmék nálunk is márcziusi eszmék neve alatt divatosak. Bár mi a márczius 15-ikének csakis a szabadsájtót köszönhetjük, mégis mindazt, mi ezzel összefügg, vagy határos, erre az időre ruházzuk. Ez évforduló alkalmával aztán jól esik visszaemlékeznünk azokra, kik a szabadságért irtak, alkottak, harcoltak és elvérzetek. De midőn elreczitáljuk ama nagyok küzdelmét, dicsőséges harczeit, megemlékszünk elszorult szívvel szomorú bukásukról, elsiratjuk a rákövetkezett húsz esztendő siralmait s felujjongunk, hogy végre mégis megvirradt; midőn ez ismert skálát jólrosszul, de mindig közepesen végig játszuk: nagyon ritkán jut eszünkbe, számot vetnünk önmagunkkal, hogy mi is teljesedett hát már be a márcziusi tizenkét kívánságból s mi még a tennivaló? . . .

Ama tizenkét pont közül egy — erről fogok itt elmélkedni — a lelkiismereti szabadságot kívánta. Mennyire korai volt e kívánság, azt legjobban mutatja az, hogy Magyarországon ma is a felekezetek szabad vallásgyakorlatát értik alatta. Sőt még a törvényben ezt sem vitték teljesen keresztül. Van államvallás, vannak bevett felekezetek, van türt felekezet, s van törvényesen üldözendő felekezet. Ez a magyar valláseggyenlőség. Ezt az eltagoltságot nagyon meg is érzi a társadalom. Oktalan és ezáltal gyűlölködésnek válik alapjává ez a sok egyenlőtlenység. A nazarénust lenézi a zsidó, a zsidót a luteránus, a luteránust a kálvinista. A katolikus pedig lenézi valamennyit, mert egyedül ő üdvözüli, az egyedül idvezítő anyaszentegyház kizárólagos dogmái szerint. E sok torzalkodásnak legfőbb oka a törvény. Nem mintha az emberekre rá lehetne parancsolni, hogy ezután ti kötelesek vagytok a törvény értelmében egyenlő mértékben becsülnötök egymást: hanem azért, mert a hol a mindenk felett álló törvény is megteszi a megkülönböztetéseket, ott a sokkal gyarlóbb polgárok még inkább megteszik. A hol a törvényhozás is a felekezetiség rabja, ott a polgárság plána türelmetlen. Nem szólok itt a teljes vallásszabadságról; ezt ma még ná-

lunk a legtulzóbb szabadságvágy sem tartja elérhetőnek. Megelégednék azzal minden józan polgára a hazának, ha a jelenleg létező felekezetek tökéletes egyenjogúságot élveznének. De az a mi bajunk, az a mi szégyenünk, hogy még ez sincs meg. Nem törvényes vallástalanságot, hanem törvényes valláseggyenlőséget kíván Magyarország attól a parlamenttől, melynek pártjai egymásra licitálnak a szabadelvűségben. Századok óta van Magyarországon egy felekezet, melyet elnyomott a törvény, el a társadalom, szabadon üldözhetett mindenki; itt élt tömeges rabszolgaságban és nem szabadult fel teljesen ma sem, midőn annyi év óta becsülettel hordja a követ a magyar nemzet Pantheonjához: — a zsidók. Az a huszonöt év, mióta a társadalmi egyenjogúságot élvezik, megmutatta, mit nyertünk bennök. Tudományban, művészetben az elsők közé küzdötték fel magukat egyes zsidók; a kereskedelemben legelől állanak. Egy munkát végeznek mivélünk, egy hazát szeretnek mivélünk. E haza felvirágzásáért egyenlő terheket hordanak mivélünk, dicsőségének egyenlően örvidenek mivélünk és védelmezésében egyenlően fogják vérüket ontani mivélünk. És a jogokban nem akarnók, hogy egyenlők legyenek mivélünk? Elég szomorú, hogy a keresztény társadalom még itt-ott hátraveti a zsidót, magát jobbnak, nemesebbnek tartva nálánál, de ne adja meg ennek szentesítését a törvényhozás akkor, mikor a zsidó felekezetet a többi felekezetek sorába felemelni még mindig késedelmezik! Legfőbb ideje, hogy parlamentünk megadja a zsidóságnak a receptiót.

A márcziusi tizenkét pontot nem rajtunk áll egészében végrehajtani, ne muljék legalább rajtunk az és annyi, a mit szép szerével végrehajthatunk. Szégyen lenne, ha a jobbágyság felszabadulása után közel félszázad múlva, hétszáz-ezer polgárát a hazának nem akarnánk lelki jobbágyságából felszabadítani. Legyünk már valahára egyenlők az életben; az ágyugolyók előtt és a halálban ugyis egyenlők vagyunk már — akarattunk ellenére is.

Csakis így van értelme a márcziusi eszmék emlegetésének,

*Zempléni Árpád.*

## A vidék és a receptio.

A lefolyt héten hozzánk érkezett tudósításokból a következőket adjuk:

**Homonnáról** a következőket írják nekünk: A homonnai orth. izr. hitközség tágjainak túlnyomó és értelmesebb része Ungár Sámuel dr. lb. megyei főorvos elnöklete alatt Thomán Dávid dr. kórházi főorvos kezdeményezése folytán február hó 28-án a zsidó vallás egyenjogúsítása ügyében értekezletet tartott. A budapesti végrehajtó bizottság körlevelének felolvasása után Kelemen Ármin dr. ügyvéd az értekezlet jegyzője talpraesetten fejtegette a vallási egyenjogúság fogalmát és lényegét. *Szembeszállt azonban felfogással, mintha a mozgalomnak mellékcéljai volnának* s hangsúlyozta, hogy a zsidó vallás egyenjogúsításának hívei csak arra törekcsenek, amit minden zsidó örömmel üdvözölhet s ez a felekezletünket megillető méltó hely. Az értekezlet egyik legmegkapóbb jelenete volt, midőn Fisch Adolf felszólalása során azt emelte ki, hogy ő *éppen mint orthodox zsidó, aki vallásának igaz híve és vallásáért, felekezetéért szívből lélekkel érez, kétszeres örömmel üdvözli a mozgalmat.* Ha ifju nemzedékünk — így szólt szószerint — szégyenli vallását, ugy ennek oka vallásának *mellőzése*, míg ellenben az egyenjogúsításnak *meg lesz az az üdvös eredménye, hogy bizonyos önérettel fogja magát zsidónak vallani*, érte érezni fog és nem pirulni. A csatlakozási indítványhoz többen szóllottak hozzá, mire a közgyűlés ezen határozatot hozta: »A homonnai izr. orthodox hitközség jelenlevő tagjai (30) lelkesedéssel csatlakoznak a receptio ügyében megindult mozgalomhoz és a majdan benyújtandó kérvény aláírására hajlandóak.« Az értekezlet azonfelül megbizta elnökét, hogy a határozatot a budapesti végrehajtó bizottsággal jegyzőkönyvileg közölje és lépjen összeköttetésbe a mozgalom vezetőivel. *L. S.*

**Zólyomból** írják lapunknak: Az itteni hitközség f. hó 6-iki rendkívüli közgyűlésén a zsidó vallás egyenjogúsításának kérdését tárgyalás alá vette. A kérdést Pollacsik Salamon dr. h. elnök, a gyűlés vezetője világította meg kellőképpen, mire egyhangulag kimondatott, hogy a gyűlés üdvözli a mozgalmat, mely a zsidó felekezetet a többiekkel egyenjogúvá igyekezik tenni, ahhoz szívesen csatlakozik, a kérvényt aláírni kész s a kerületbeli két országos képviselő támogatását ki fogja kérni *N—d.*

**Ujvidékről** tudatják velünk, hogy az ottani hitközség még január hó 31-én tartott közgyűlésén Pressburger Gábor elnök indítványa folytán egyhangulag lelkesedéssel kimondta, hogy a zsidó vallás egyenjogúsítása érdekében folyó mozgalomhoz szívből-

lélekkel hozzájárul s a közös ügy sikerének előmozdítása czéljából, minden rendelkezésére álló eszközök latba fog vetni. *F. J.*

**Muraszombatról** a következő tudósítást kaptuk: Az itteni hitközség Ambrus Sándor h. elnök vezetése mellett február hó 21-ikén a zsidó vallás egyenjogúsítása érdekében népes értekezletet tartott. Az értekezlet határozatilag kimondta, hogy az országos mozgalmat szívből üdvözli és nemcsak az országgyűlés elé terjesztendő kérvény aláírására kész, hanem az ügy további fejlesztésében a maga számára is részt kér.

**Szeniczről** közlik lapunkkal, hogy Schlesinger Miksa h. elnök elnöklete alatt az ottani status quo hitközség képviselősege még január hó 17-iki gyűlésén kimondta, hogy felekezetük egyenjogúsítási mozgalomához csatlakozik s a szent ügy érdekében megtesz minden tőle telhetőt. E határozatról a pesti hitközség elnöksége utján a mozgalom megindító értesülést nyertek. A budapesti végrehajtó bizottság körlevelének megérkezése után a hitközség később azt is elhatározta, hogy a kérvényt aláírja. *D. M.*

**Csongrádon** — mint nekünk onnan írják — a Holczér Adolf h. elnök vezetése alatt február hó 28-án tartott rendkívüli hitközségi közgyűlés egyhangulag elhatározta, hogy a zsidó vallás egyenjogúsítása ügyében indított országos mozgalomhoz a hitközség minden tekintetben hozzájárul.

**Ungvárról** írják lapunknak: Az itteni congr. hitközség Szenczer Henrik h. elnök elnöklete alatt tartott közgyűlésén még január hó 24-én tárgyalta a budapesti végrehajtó bizottság körlevelét, s egyhangulag elhatározta, hogy az egyenjogúsítási mozgalmat üdvözli s ahhoz testtel-lélekkel hozzájárul. Együttal bizalmat szavazott a mozgalom megindítóinak s erről a központba 50 eredeti aláírással ellátott jegyzőkönyvet küldött azon meghatalmazással, hogy az országgyűlés elé terjesztendő kérvény nevében aláírható.

**Vág-Beszterczen** a február hó 2-ikán Grün Károly h. elnök elnöklete alatt tartott hitközségi közgyűlésén — mint lapunknak írják — felolvasták a budapesti végrehajtó bizottság körlevelét és a zsidó felekezet egyenjogúsítása tárgyában a következő határozatokat hozták: 1) A hitközség örömmel veszi tudomásul a mozgalmat s ahhoz egyhangulag csatlakozik; 2) a czél sikere érdekében minden rendelkezésére álló eszközt latba fogja vetni; 3) a kerület

országos képviselőjét az ügy támogatására küldöttségileg fogja felkérni.

\*

**Ó-Becsén** — mint nekünk onnan írják — Milkó Ignác dr. elnökle alatt a hitközségi képviselőtestület február hó 3-ikán foglalkozott a budapesti végrehajtó bizottság körlevelével. Ez alkalommal a képviselőtestület elhatározta, hogy az egyenjogúsítási mozgalom vezetőinek köszönetet szavaz, továbbá egyhangulag kimondja, hogy mindenben kész támogatni azoknak nemes fáradozását és hálát keltő igyekezetét, akik a zsidó vallás törvényes egyenjogúsítását tűzték ki célul, a kerület képviselőjéhez pedig küldöttséget meneszt. (A küldöttség eljárásáról s Popovics képviselő nyilatkozatáról már az előző számban volt szó.)

\*

**Soroksáron** — mint nekünk onnan jelentik — a hitközség Kaiser Gyula elnök elnökle alatt tartott közgyűlésén még február hó 3-ikán elhatározta hogy az egyenjogúsítási mozgalom hívei közé sorakozik és az ez ügyben benyújtandó kérvényt alá fogja írni. —

\*

**Pacsáról** tudatják velünk, hogy az ottani hitközség Kun Lipót elnök, Duneitz Alfréd rabbi és Sternberg Vilmos jegyző aláírásával ellátott átiratban értesítette a fővárosi végrehajtó bizottságot, hogy a felekezeti egyenjogúság kivívására irányuló mozgalmat a magáévá teszi, a végrehajtó bizottsággal szemben bizalmának ad kifejezést s a siker érdekében felajánlja a tőle telhetőt.

\*

**Mezőberényen** — mint lapunkkal közlik — február hó 17-ikén a hitközség rendkívüli közgyűlésén foglalkozott a zsidó vallás egyenjogúsításának mozgalmával. A fővárosi végrehajtó bizottság körlevelét Bihály József elnök meleg szavak kíséretében mutatta be, mire a gyűlés egyhangulag kimondta, hogy a mezőberényi zsidó polgárság kivétel nélkül a mozgalom hívei közé áll, a képviselőház elé terjesztendő kérvényt kész örömmel fogja aláírni, a mozgalom megindítóinak és vezetőinek jegyzőkönyvi köszönetet szavaz és a központba minderről jegyzőkönyvi másolatot küld.

\*

**Uj-Kécskén** Ernst Mór h. elnök február hó 24-ikére hitközségi gyűlést hívott össze a zsidó vallás egyenjogúsítása tárgyában. Miután az elnök a nagyszámban összegyűlt hitközségi tagokat üdvözölte. Szóbeli Mór dr. lendületes beszéd kíséretében előterjesztette a csatlakozási indítványt. A gyűlés erre lelkesedéssel kimondta, hogy a mozgalomhoz hozzájárul, üdvözli a kezdeményezőket s a képviselőházhoz benyújtandó kérvényt készséggel aláírja.

\*

**Gödöllőről** a következő sorokat kaptuk: Az itteni anyakönyvi kerület Herczeg Ignác elnökle mellett f. hó 5-ikén közgyűlést tartott s elnöki indítványra elfogadta a főhitközségnek január hó 17-ikén hozott azon határozatát, mely szerint az »a fővárosban a zsidó vallás receptiója érdekében megindított mozgalomhoz örömmel csatlakozik, azt mindenben támogatni és a vonatkozó kérvényt aláírni kész.« Egyzersmind 5 tagu végrehajtó bizottságot küldött ki, melybe beválasztottak: Herczeg Ignác, Schön Gyula dr., Rosenfeld Sándor dr. (Gödöllő), Kohn Izidor (Pécel) és Grünfeld Jakab (Czinkota) H.

## Előfizetési felhívás.

Tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetése márczius hó 15-én lejár, teljes tisztelettel kérjük, méltótlásának előfizetéseiket megújítani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Egész évre . . . . .	8 frt — kr
fél évre . . . . .	4 frt — »
negyed évre . . . . .	2 frt — »

Papok, tanítók és községi hivatalnokok:

egész évre . . . . .	7 frt — kr.
fél évre . . . . .	3 frt 50 »
negyed évre . . . . .	1 frt 75 »

## Az „Egyenlőség“

szerkesztősége és kiadóhivatala  
Budapest, Váczi körút 23. sz

## Hazai hírek.

**Képviselők nyilatkozatai.** A már közltek felül ismét négy oly képviselői nyilatkozatról adhatunk számot, melyek a zsidó vallás egyenjogúsítására irányuló mozgalomnak sikerébe vetett hitet támogatják. Hock János (n. p.) a csongrádi kerület képviselője Csorván Linder György mellett tartott beszédében kifejtette, hogy a vallások jogegyenlőségének híve, ugyanezt hangsúlyozta Csongrádon is és e sorok íróját felkérte annak közzétételére, hogy az elkeresztelési vita alkalmával a házban ő volt az első, aki odanyilatkozott, hogy a kormánynak, mely bevit és be nem vett, sőt türt vallást is ismer, köteleessége a vallásokat egyenlő színvonalra emelni. — A ez él Béla br. (sz. e. p.) midőn a moori kerületben mandátumát átvette, többek között azt is mondta, hogy akkor, midőn a pressiónak árnyéka alatt sem áll, készséggel jelenti ki, hogy a zsidó vallás egyenjogúsítására irányuló mozgalmat jogosultnak tartja, és ha az ügy a képviselőházban szóba kerül, nem fog késni »mandátuma Brennus kardját« a mérlegbe vetni. — Vad-

na y Károly (sz. e. p.) a miskolci kerület képviselője választói előtt azon nézetének adott kifejezést, hogy felekezetünk egyenjogusítási mozgalma helyes és jogosull, és ő, mint a szabadelvű eszmék híve, ha a kérdés a házban napirendre kerül, kedvező megoldása érdekében szívesen fog közreműködni. — Szalai Imre (48-as p.) a lengyeltői kerület képviselője Telegdi Zsigmond dr. előtt úgy nyilatkozott, hogy a zsidó vallás egyenjogusításának törvénybe iktatását az országházban szívesen fogja támogatni. — Csáky István gróf elhalálozása folytán, kiről alább emlékezünk meg, ma *nyolczvankettő* azon képviselők száma, kikre mozgalmunk számíthat. Pártok szerint van közöttük 51 szabadelvű, 14 nemzeti, 15 függ. és 48-as és 3 48-as párti.

— **Ügyünk vesztesége.** Hogy egy nemes elvekkel telített lélek, mely sok nagyra és dicsőre lett volna hivatva, önként megválk az élettől, keblünk nemesak azért telik meg fájdalommal, mert elképzeljük azt a határnélküli jajt, mely alatt összefacsarodik azok szíve, kik magukénak mondták a tőlük örökre távozót, kik életet adtak neki, melyet immár eldobott magától, kik repesve, félve, remélve látták felnőni, fejlődését napról-napra féltékenyen megvigyázták, kik lelküket adták lelkének, — de azért is, mert ha megszűnik dobogni az ilyen szív, veszteségről panaszkodhatik sok nemes törekvés, mely támaszt, szószólót talált volna benne; veszteségről az igaz szabadelvűség, nemes türelmesség, az egyenlőségnek oly sokak által támadt és gyűlölt eszméje. — Csáky István grófnak e hó 5-én történt váratlan halála veszteség a mi ügyünkre nézve. Szarvason, hol országgyűlési képviselővé választották, minden felszólítás, figyelmeztetés nélkül lelkesen és oly melegséggel, melyből látszott, hogy amit mond, azt teljesen át is érzi, úgy a választás után, mint annak előtte kijelentette, hogy ő szívvvel lélekkel híve a zsidó vallás egyenjogusításának és érette minden tehetségével, befolyásával sikra is fog szállani. A különben zárkozott természetű ifju, ki keveset beszélt, de annál többet gondolkodott, egy ízben haragos csodálkozásának adott kifejezést, hogy a zsidók eddig a receptióért mit sem tettek, hogy 25 évig vártak, hogy vallásuk számára kiküzdjék azt, mit ők egy negyed század óta élveznek: az egyenjogusítást. Szemrehányása, nemes haragja legjobban jellemzi leunkölt gondolkodásmódját és annál fájdalmasabban logjuk nélkülözni nemes egyéniségét a harcztéren, melyen a közszabadság, az egyenjogusítás kiépítéséért fognak küzdeni. Kiváló harcztot vesztettünk benne, kit övéivel ügyünk is gyászol. Sz.

— **A nagybizottságnak** f. hó 7-ikén tartott gyűlése, mint előre látható volt, egyhangulag magáévá teite az általunk ismételve említett, az orthodox községek felvilágosítására, illetve az orthodox vezetés által világgá bocsájtott gyanusítások megczáfolására szánt következő nyilatkozatot:

*Tekintetes községi elöljáróság! A zsidó felekezet egyenjogusítását előkészítő végrehajtó bizottság az autonom orthodox hitközségek egy részében támadt nyugtalansággal szemben kijelenti, hogy fel-*

*adatul kizárólag a zsidó felekezet egyenjogusításának előkészítését tekinti, minden az orthodox autonomia ellen irányzott törekvés tehát annál is inkább távol van tőle, mert a felekezet szervezésére és a congressusi az autonom orthodox hitközségek jogviszonyainak rendezésére vonatkozó kérdésekkel egyáltalában nem foglalkozik és feladatát a szervezési kérdések minden megbolygatása nélkül fogja megoldani. Budapest, 1892. márczius 7-én. A végrehajtó bizottság nevében Dr. Mezei Mór sk. elnök.*

A gyűlésen támadt vita oka nem az volt, mintha lettek volna, kik azon nézetet juttatták volna kifejezésre, miszerint a felekezet egyenjogusítását előkészítő végrehajtó bizottságnak a receptión kívül más feladatai is lehetnek, hanem tisztán az volt az ok, mert néhányan azon a nézeten voltak, hogy az ilyen nyilatkozat közzététele fölösleges. Győzött azonban az a felfogás, hogy a gyanusítást elhallgatni nem szabad és hogy a községek, melyeknek a nyilatkozatot megküldik, az orthodox vezetéstől kiindult izgatással szemben fel kell világosítani arról, hogy az okok, melyekkel a receptionális mozgalomban való részvételtől elriasztani akarják, valódanok és minden alapot nélkülözök. Utóbb, mint említettük, a nyilatkozatot egyhangulag fogadták el. Az ülés második pontját a községeknek aláírás céljából megküldendő kérvény szerkesztésének kérdése képezte. A gyűlés elfogadta azt az indítványt, hogy tekintettel a képviselőházhoz intézendő kérvény nagy fontosságára, bizassék meg az elnökség egy szerkesztői bizottság összeállításával. Az elnökség a szerkesztői bizottság tagjainak névsorát a legközelebbi gyűlésen fogja bemutatni.

— **A vasárnapi munkaszünet kérdése** végre megoldást nyert. A kereskedelemügyi miniszter előző rendeletének hatályon kívül való helyezése mellett 14,837. sz. alatt új rendeletet adott ki, mely jobbara megszünteti a zsidó kereskedőre nézve is hátrányos előző rendelkezéseket. Az új rendelet nem kiváltságos természetű, amint azt bizonyos oldalról sürgették, hanem általános és egyaránt kiterjedő minden ipari és kereskedelmi munkára, amint azt mi kívántuk. A közelebről érdeklő új rendelkezések a következők: 1.) Minden üzlet nyitva tartható déli 12 óráig, június és július hónapokban azonban a 20,000 lakosnál többel bíró városokban az üzletek d. e. 10 órakor zárandók. 2.) Országos vásárok alkalmával egész napon át szabad az ipari és kereskedelmi cikkek elárúsítása. 3.) Szálloda, vendéglő, sör-, pálinka- és bormérő, kávéház és kávémérő iparoknál, ideértve a házhoz szóló megrendeléseket is, vagy az üzletekbe szokásos ételek és italok kiszolgáltatását — egész nap szabad az elárúsítás. 4.) A tözsdékben, amit még az

első rendelet kibocsátása előtt legelébb mi említettünk mint vizzásságot, ezentul szabad a pipa, pipaszár, gyufa, szivarkapapir, papir- és faszopókák elárúsítása. 5.) A husvétli kenyér (maczos) előállítására és elárúsítása egész vasárnapon át szabad. (Ez utóbbi intézkedés az országos iroda képviselője informatióinak köszönhető, kit a miniszter a tárgyalásokra meghitt) Az új rendelet, melynek még számos kedvező intézkedése van, folyó hó 20-ikán lép életbe.

— **Az árvamegyei inségeseknek** — mint értesülünk — Bischitz Johanna asszony közbenjárására Hirsch br. ki — mint lapunk más helyén olvasható — a bécsi dolognélkülieknek 25000 frtot utalványozott, — nagyobb összeget fog adományozni.

— **A »Theologiai egyesület« felolvasásai** valóban több érdeklődést, nagyobb, sokkal nagyobb részvételt érdemelnének, mint a mennyinek — az első felolvasásról ítélve — tényleg örvendének. Hideg ez a mi zsidó társadalmunk; a saját irodalmaért, a saját történeteért ahogy tud felmelegedni. Csak egy példát: Ha Makai Emil »Absalon« cz. drámájának felolvasott részét a Kisfaludy társaságban — valóban becsületére válnék annak is — és nem a zsidó hitközség iskola-termében olvassa fel, kicsinynek bizonyul az akadémia felolvasó terme, a hitközség termének pedig alig néhány padja telt meg. De hagyjuk ezt most. — A felolvasást Löwy Ferencz nyitotta meg. Érdekesebben festette az igába hajtott Izraelnek utolsó kísérletét függetlensége megmentésére, mely megreszkettette a világbíró Rómát és 3 és fél évig Bar-Kochba, a lázadás feje ragyogtatta be az akkori világot. Második felolvasó Makai Emil volt. Könyve csak most járja be az országot, szerte csodálatot kelte eddig ismeretlen költőink és nagyra-becsülést a fiatal fordítójuk iránt és ő ezalatt egy öt-felvonásos bibliai tárgyú drámával készült el. A részlet, melyet szerző felolvasott és melyet lapunk jövő számában közölni fogunk, ismét bebizonyította, hogy istentől csókolt, igazi költő. A színpompa, a rajongás, a nyelv ritka bája, az eszmék és gondolatok gazdagsága héber mintaképe mellé helyezi őt, kit Makai annyira szeret, bámul és kit oly szerencsésen utánoz: Jehuda Halévi mellé. — A második felolvasás f. hó 16-án este 6 és fél órakor a pesti izr. hitközségi iskola dísztermében (Sip utca 12) lesz. Felolvas dr. Diamant Gyula, »Egy rejtélyes néptörzsről«, és dr. Handler Simon Utóbbi tárgya »Zsidó eszmék Ibennél«.

— **A pécsi Chevra-Kadisa** — mint lapunknak írják — f. hó 6-án tartotta meg 63-ik évi közgyűlését, melyet ez alkalommal a rendesnél jóval nagyobb érdeklődéssel vártak városszerte. Arról volt ugyanis szó, hogy a négy évvel ezelőtt a hitközségi előljáróság vezetése alá került Chevra az alapszabályok módosításával ismét visszanyerje önállóságát. A közgyűlést Löwy Lipót dr. h. alelnök nyitotta meg, aki megszerezte a Chevra tagjainak azt az örömet, hogy kijelentette, miszerint az előljáróság szívesen adja vissza a kívánt önállóságot, mert tudja, hogy a nagyszámú tagok képesek lesznek az egyesület fentartani és céljai felé vezérelni. Ezután az évi jelentés került felolvasásra, melyből kiemelendők a következők: Az egyesület

a lefolyt évben 6432 frt 29 kr. költséggel új halottas házat emelt. A temetési fényüzést mellőzni igyekezett. Az összes bevételek 10,700 frt 95, a kiadások 10,375 frt 26 kr-ra ruktak, a vagyon-állag az alapítvány-terhekkel együtt 13,175 frt 25 kr. — A helyesléssel fogadott jelentés kapcsán Justus Miksa zsidó kórház felállítását indítványozta s egyben jelentette, hogy a hitközségi tagok e célra már nagyobb összeget jegyeztek is (igy cs. Schapringer Joachim 1000 frt, Schaffer J. Béla 300 frt, Stern József 100 frt stb) s ajánlja, hogy a további gyűjtéseket bizzák a Chevra gondnokaira. — A kórház létesítését a közgyűlés elvben elfogadta s a kivitel módozatainak megállapítását a gondnokságra bizta. — Majd a választásokra került a sor. Főgondnökká közfelkiáltással Spitzer Zsigmondot választották, gondnokokká: Schwarz Izrael, Hoffmann Hermann, Klein Hermann, Stern József és Friedmann Dávid, előljárókká pedig cs. Schapringer Joachim, Glasz Hermann, Spitzer Lajos, Schwabach Zsigmond és Deutsch Ádám lettek. A közgyűlés múltó befejezését a templomi istentisztelet, illetőleg Perls dr. főrabbi alkalmi beszéde képezte. A tudós szónok az e heti szakasz első versét vévén alapigének, kifejtette, »hogy az elmúlt évben hangoztatott buzdító szavaira előhordták a szentély felállítására a deszkázatot, a gerendákat, be is telőzték a szép épületet, sőt szép szőnyegekkel is feldiszipálták, ámde még mindig üres a vár, bordázata csak a létesítendő műnek, most gyujtsa meg a Chevra a szeretet szövetségének lángját, élesze és növelje, nehogy kilobbanjon. A szeretet egyenlítse ki a társadalmi korlátokat, simuljon a magasabb polczon álló az alantabb állóhoz s emelje fel magához; embertársainkban csak a testvért ismerjük, ki mindenben méltó hozzánk, s akkor a Chevra csakugyan oly kapocs lesz, mely az emberket jó testvéreké avatja.«

— **Rabbibeiktatás** lesz f. hó 22-én. A szegzárdi hitközség lelkipásztora, Ungár Simon dr. aki a rabbiképesítőt az idén tette le, e napon fogja elfoglalni állomását. — A beiktatásra négy előkészületet tesznek. Az ünnepség programja a következő: Fogadás a nagy-doroghi vasúti állomásnál küldötség által és a helybeli pályaházban a képviselőtestület és rendezőség részéről. Felvonulás a templomba s a beiktatási szertartás. Este disztrakoma.

— **A király vendégei.** Ő felsége Budapesten tartózkodása alatt már több udvari ebédet adott. A f. hó 7-iki 30 teritékű ebédre W a h r m a n n Mór s a 8-iki 27 teritékűre Ch o r i n Ferencz dr. is hivatalosak voltak.

— **A receptionális mozgalomhoz eddig hozzájárult hitközségek száma 220-ra** rug. Ezek közül 32 orthodox, 52 status-quo-beli, a többi congressusi alapon szervezett község. Lapunk jövő-heti számában felsoroljuk az összes csatlakozott községeket, szintgy a képviselőket, számszerint 82. kik eddig a receptio mellett nyilatkoztak és az érdeklődésben való működést megígérték.



— **A képviselőházból.** Előző számunkban közöltük azon felekezetiünkbeli képviselők névsorát, kik a ház valamely bizottságának tagjai. E kimutatásunkból azonban kimaradt **V i s o n t a i Soma dr.**, a függ. és 48-as párt tagja, a hírneves védőügyvéd, akit a IX. bíráló bizottságba választottak be.

— **Chevra-Kadisa-ünnepek.** Adar hó 7-én (március hó 6-ikán) számos helyen ünnepeltek meg a chevra Mózés halálának évfordulóját. A tudósítások közül a korábban érkezettek térszűke miatt rövidre fogva, a következőkben adjuk: **N a g y b e c s k e r e k e n** a chevra szokásos közgyűlését az idén rendkívüli részvét mellett tartotta meg. A napirenden volt tárgyak elintézése után a hitközségi tagok tömegesen vonultak fel az imaházba, ahol **K l e i n Mór dr.** főrabbi **Szidon Simon** nagyszombati, **Wolf József** kalocsai, **Lőb Eleázár** altonai és **Wolf Sándor** Ábrahám koppenhágai rabbik felett egész életüket és üdvös működésüket felölelő nagyszabású emlékbeszédet mondott. — **B a j á n** a chevra ünnepén **B e r g e r Salamon** az új főkantor emlékezett meg Izrael ez évi nagy halottjairól s különösen **F r i e d m a n n Mór** volt budapesti főkantort méltatta sok melegséggel és szakismerettel. — **L o s o n e z o n** az új alapszabályok értelmében m. hó 28-ikán rendeztek ünnepélyes istentiszteletet, melyen **S p i r a Salamon dr.** főrabbi igen szép alkalmi beszéddel szerepelt. — **Á r o k s z á l l á s o n** Adar hó 7-ikén a Chevra ünnepélyes istentiszteletet rendezett, melyet szép számú új tagok felvétele és a szegények gyógykezelésére rendszeresített orvosi állás betöltése előzött meg. — **K a p o s v á r o t t** a chevra alkalmi ünnepén **H e r z o g Manó dr.** főrabbi volt a szónok, aki a szent egyület és a hitközség között olyan lendületesen vont párhuzamot, hogy a beszéd hatása alatt az új nemzedék közül is számosan léptek a chevra kötelékeibe. Az ünnepi szónoklat a hitközség elhunytjain kívül megemlékezett **F e u e r s t e i n Ábrahám** kőbányai, **K o h n Ambrus** lévai, **Szidon Simon** nagyszombati stb. rabbikról, **F r i e d m a n n** pesti főkantorról, **G r ä t z**, **D u k e s z** és **B a c h e r Simon** tudósokról, **H i r s c h l e r Ignác** főrendi tagról. — **S z e n i e z e n** a chevra ünnepén **M a r m o r s t e i n L.** rabbi esinos gyászbeszédet tartott, melynek során **Szidon Simon**, **L i c h t e n s t e i n Hillel**, **L ő w Eleázár**ról és még többekről emlékezett meg rokonszenves méltatással. — **B é k é s - C s a b á n** a chevrai ünnepet választások előzték meg, melyek után a község tagjai a templomban gyülekeztek, ahol **K o h n E. H.** főrabbi gyászbeszédében bő vallásos idézetek kapcsán, **K o h n Ambrus** lévai, **Szidon n.-szombati** rabbikról, **G r ä t z** tanárról, **H i r s c h l e r** főrendi tagról, **B a c h e r S.** költőről olyan nagy hatással emlékezett meg, hogy a jelen voltak felkérték összegyűjtött szónoklatainak kiadására. — **N a g y - K i k i n d á n** f. hó 6-ikán a chevra évi közgyűlését megelőzőleg ünnepi istentisztelet volt, **R o s e n s t e i n Mór dr.**, a szent

egyület céljait és feladatait fejtegette sok meggyőző erővel és a lefolyt év legnagyobb halottjáról, **G r a e t z** tanárról emlékezett meg behatóbb méltatással.

— **Adományok.** A pesti hitközség f. hó 3-iki választmányi közgyűlésén **W a h r m a n n Mór** elnök orsz. képviselő a következő adományok befolytáról tett jelentést: Szegény gyámolítási célokra **H o l i t s c h e r Olga** 200 frt, **K r a m e r Jakab**, 100 frt, néhai **G u t m a n n Ignác** családja 50 frt, **H o l i t s c h e r Vilmos** 25 frt, — a zsidó kórház javára a pesti hazai első takarékpénztár 300 frt, **A u e r Dávid** gyermekei 100 frt, **W e i t z e n f e l d Éliás** és neje 18 frt, **K n o p p** és **S t e i n e r** 5 frt 80 kt. — az izr. fiárvaház számára a pesti hazai első takarékpénztár 200 frt, **M i s n e r Ignác** dr. 50 frt, — az izr. siketnéma intézet céljaira a pesti hazai takarékpénztár 200 frt, — az izr. kézműves egyület javára **K r a m e r Jakab** 100 frt, — az izr. leányvahaló számára a pesti hazai takarékpénztár 200 frt, — az izr. sinylőkháza javára **S t a d l e r Henrik** 10 frt, — ösztöndíjra **G. T.** 5 frt s végül koszorúadományok czimen **S c h w a r z Ábrahám** és neje (a zsidó kórház számára) 25 frt, **H o l i t s c h e r Ede** családja (a Chevra Kadisának) 50 frt, és **P o p p e r Ármin** (a sinylők házára) 15 frt.

— **Egy művészpár esküvője.** **R ó n a József**, a magyar művészvilág egyik kitűnősége múlt vasárnap mennyezet alá vezette **K e m é n y f i Gizella** operaénekesnőt, **K e m é n y f i** bőrzetiikár leányát. Az ünnepélyes aktusra a dohányutezai templom minden zuga teljesen megtelt s különösen az író és művészvilág, valamint a kereskedői körök sok ismert alakja volt jelen. Az alkalmi beszédet **K o h n Sámuel dr.** rabbi intézte a fiatal párhoz, s annak során a vallás és művészet közt levő viszonyt ismert ékes szólásával fejtegette.

— **A szigetvári izr. hitközség** — mint lapunknak írják — a napokban tartotta meg közgyűlését. Ez alkalommal **K a i n e r Adolf** takarékpénztári igazgató, elnök bemutatta a lefolyt évi működésről szóló jelentést, melyben a folyamatban levő egyenjogúsítási mozgalomról is meleg hangon emlékezett meg. A tagok az elnököt megeléjeneztek, akinek bő része van abban, hogy a hitközség, melynek tagjai az utóbbi években kevesbedtek, nagy áldozatok árán fenn tudja tartani iskoláját és egyébként sem enged csorbát ejteni eddigi állásán. Ezután még **K o h n Ármin dr.** főrabbi méltatta az előljárási érdemeit, melyeket az a vallásos intézmények fenntartása és továbbfejlesztése által szerzett.

— **A nagy-kikindai izr. nőegylet** **S c h l e s i n g e r Jeanette** asszony elnöklete alatt a minap tartotta meg közgyűlését, melyen **Weisz Ignác dr.** titkár bemutatta az általános helyesléssel tudomásul vett együleti működésről szóló jelentést. Az abszultorium megadása után megejtették a tisztújítást, melynek eredménye a következő: Elnökké egyhangulag újra **S c h e i n b e r g e r Jeanette** választották meg, ellenőrré **W o t t i t z k y Amáliát**, pénztárosá **B r a m m Amáliát**. — A választmány tagjai **B ö h m Feriké**, **B e h r o n Emma**, **F r e i s c h**

berger Amália, Fischer Johanna, Krausz Julia és Leontin, Löwy Mari, Ofner Berta, Spitzer Irma, Roth dr.-né, Rosenstein Mór dr.-né és Weisz Ignác dr.-né lettek. — Az egyesület titkárává ismét Weisz Ignác dr.-t választották meg.

— **A tapolczai izr. nőegylet** Fischer Gyula dr. h. elnök vezetése alatt a következőképpen alakította meg tisztikarát: Elnök Pollákné Frisch Adél, alelnök Steiner Lipótné, pénztáros Hochstädter Salamonné, ellenőr Hoffmann László dr.-né. A választmány tagjai: Fischer Gyula dr.-né, Heimler Miksáné, Frisch Lipótné, Schlesinger Mátyásné, Hiller Ignáczné, Hirsch Lipótné. A titkár Strausz Zsigmond.

— **A dunaföldvári Chevra-Kadisa** — mint nekünk írják — e hó 6-án tartotta meg rendes évi közgyűlését, mely alkalommal ismét egyhangulag Löwy Józsefet választották meg elnöknek. Az újonnan megválasztott elnök zajos tetszéssel fogadott beszédet tartott, melyben vázolta az egyesület múltját és feladatait a jövőben. A közbizalom e különzetése már tizenkettő évtizedben éri Löwy Józsefet, kinek vezetése alatt az egyesület a legvirágzóbbá fejlődött. A többi állásokat a következőképpen töltötték be: I. gondnokká Weisz Sámuel, II. gondnokká Kell Mátyás választották meg. A választmány tagjaivá lettek: Honig Antal, Fichtel Adolf, Friedmann Salamon, Glaaz Rudolf, Kaufer Mór, Pollitzer Ármin, Scheibel Ignác, id. Spitzer Lipót, Stauber Sándor, Strausz József, Strausz Mór, Wimmer Ignác. A titkári teendőket Guttman Simonra bízták.

— **Községkerületi választások.** Zólyomban Pollacsik Salamon dr. h. elnököt, — Lippán Sándor Mór kereskedőt, — Losonczon Spira Salamon dr. főrabbit, Wohl Hermant, Deutsch Bertalant és Wohl R. Adolfot, — Lugoson Löwy Izrael h. elnököt, Fischer Benő dr. és Fränkel Nándor dr. ügyvédek, — Aszódon pedig Herczeg Ignác és Schön Gyula drt. rendes és Rosenfeld Sándor dr.-t pótközségkerületi képviselőkké választották meg.

— **Arczképleleplezés.** Temesvárról jelentik, hogy az ottani Chevra ülésterme számára megfestette Hirsch báró arczképét s azt f. hó 6-án ünnepélyes közgyűlésén teleplezte. Az alkalmi beszédet Deutsch Bernát, az egyesület elnöke tartotta s annak során lendülettel méltatta a világraszóló emberbarát túlhumhatlan érdemeit.

— **Táncmulatság templomépítési célra.** Déváról írják lapunknak, hogy az ottani orth. hitközség építendő temploma javára Diósy Sámuel rabbi február hó 26-án táncmulatságot rendezett, melyen a városi intelligentia felekezeti különbség nélkül vett részt, sőt a vidék is bőven volt képviselve. A mulatság fényét, melynek sikere a rabbi buzgalmának köszönhető, Bánffy Dezső gróf, a kerület képviselője jelenlétével szintén előmozdította. A mulatság a templomépítés céljaira 550 forintot jövedelmezett.

— **Pozsonyi hírek** Levelezőnk írja: Az itteni izr. népkonyha 100-as hölgybizottsága február hó 28-án tartott közgyűlésén alakította meg tisztikarát. Megválasztották: Stern Antalné elnöké, Brüll Miksáné alelnöké, és jegyzővé Steiner Arminné. Az egyesület saját javára f. hó 13-ára a »Magyar király« fogadóban hangversenyyel egybekötött tombolat rendez. — A kongr. nőegylet minapi báljának 250 frt tiszta jövedelme volt, melyből 100 frtot az orth. nőegyletnek juttatott. — Az itteni orth. kórházban a lefolyt évben 91 belakó beteget kezeltek, a téli hónapokban 12, a nyáriakban átlag 5—7-et. A kórházakban ezenfelül 10 rokkant áldandóan teljes ellátásban részesült. — A múlt havi közigazgatási bizottság gyűlésén Roth József tanfelügyelő a galantai orth. elemi iskola működését és az ott tapasztalt fegyelmet dicsérettel emelte ki. — Kantor Hermann talmudtudós, tekintélyes kereskedő, a »Sasz Chevra«, »Talmud tóra« stb. egyesület elnöke f. hó 2-án 83 éves korában elhunyt. A temetőben a fővárosban időző Schreiber B. főrabbi képviseletében Friedmann Lipót rabbiülnök, a szent egyesület megbízásából pedig Donath Sámuel talmudista tartottak gyászbeszédet. A megboldogultat Szofer Chájim volt bpesti orth. rabbi mellett helyezték el örök nyugalomra. — Az orth. nőegylet múlt évi bevételei 810 frt 12 kr-ra rugtak, kiadásai pedig 866 frt 70 kr-t vettek igénybe. Az egyesület elnöke Schreiber Bernátné, alelnöke Fürst Lipótné és pénztárosa Freund Mórné. — Az izr. leányiskola tanulói szegény tanuló társaik felruházására márc. hó 28-án az izr. óvoda helyiségeiben sikerült színi előadást rendeztek.

— **»Kenyér«** című lesz a »Magyar Geniusz« remek kiállítású képes lap f. hó 20-án megjelenő emléklapjának, melynek befolyó tiszta jövedelme az árvamegyei inségesek javára fog szolgálni. Hevesi József és Karczag Vilmos a »Magyar Geniusz« szerkesztői hírneves államférfiakat, az irodalom és művészet kitűnőseit, sőt a külföldön élő magyar jeleket is felkérték a közreműködésre. Eddig is számos kézirat és rajz érkezett. A »Magyar Geniusz« emléklapja a szükséghez képest több ízben fog megjelenni, s ára 1 frt lesz, mely összeg a »Kenyér« illetve a »Magyar Geniusz« szerkesztőségéhez (Budapest, Kerepesi ut. 14.) küldendő. A könyörületes olvasóközönség, különösen a nők, jól teszik, ha az emléklapra gyűjtnek. A »Magyar Geniusz« vállalkozását az egész sajtó osztatlan elismeréssel fogadta.

## Külföldi hírek.

— **Már elég volt!** A londoni »Daily News« szerinti állítólag így szólt volna a csár, midőn a minap egy új zsidó rendszabály jóváhagyására kértek tőle az aláírását. A zsidóknak Oroszországból való kintasítása engedélyezve — azt írja az idézett lap — félbeszakadt. — Vajon hihetünk-e a hírek?

— **A bécsi munkanélkülieknek,** Hirsch báró 25000 frtot, Köni gswater báró 10,000 frtot,

a három Springer testvér szintén 10,000 forintot, Gutmann Dávid és Vilmos lovagok pedig egyenként 1000 frtot adományoztak. Hogy Rothschild báró 15,000 frtot adományozott, azt már előző számunkban megírtuk.

— **A philadelphiai Hirsch br.-alap,** mint Newyorkból jelentik, a woodkine-vasut mentén a Mayfok környékén egy 4000 acresre terjedő földterületen 33 orosz zsidó családot telepített le őstermelőnek. A földterületből 800 acres már megmunkált állapotban van.

— **Kivándorlási statisztika.** A németországi kivándorlásügyi kormánybiztos jelentése szerint a lefolyt évben a német kikötőkből 289,225 személy vándorolt ki. Közülük német állampolgár 93,145 és idegen 196,080 volt. A kivándorlók száma 1890-ben csak 243,291 volt, a szaporodás az orosz zsidók tömeges kivándorlásának tiható be. A tengeren tulra költözők között különben 109,515 oroszországi volt.

— **Katonák a templomban.** A közös hadügyminister a napokban rendeletet intézett a hadtestparancsnokságokhoz, hogy a szolgálati szabályzatok 58. §. 2. szakasza szerint ügyeljenek a vallásos érzés ápolására s a katonákat havonként legalább egyszer küldjék templomba. Mint Brünnből jelentik, e rendeletnek ott már a zsidó katonákra nézve is volt fogantatja s a m. hó 28-án egy káplár vezetése alatt az ottani helyőrségnek 37 zsidó katonája d. e. 10 órakor testületileg megjelent a zsinagógában s ott az utolsó padokban helyet foglalva, részt vett az egész istentiszteletben.

— **Rendes sorsa az antisemita izgatónak** elérte *Lewetsov Ferdinandot*, volt német, elébb osztrák-magyar közös hadseregheli tisztet is, ki nem rég antisemita röpiratával, melyben monarchiánk hadseregét gyalázta, rágalmazta, oly kínos feltűnést keltett. Az illető urat most Berlinben tizenhárom kisebb-szerű család és testisértés miatt elítélték.

— **Az antiszemizmus hatása.** Hogy a zsidógyűlölködés az alsóbbnép gondolkodásmódjában-mely gyümölcsöket terem, arra jellemző a »Voss. Ztg.« követhető híre: Egy kis fia a mult szombaton tanulmányai s a dologra figyelmessé lett tanító előtt ezt mesélte: »Apa tegnap este akkora nagy posztót hozott haza, hogy neki is meg nekem is ruhát csinálnak belőle.« — A tanító félig-meddig hitetlenül szólt oda: »De fiam hát honnan hozta apád a posztót?« — »Apa azt mondta hogy úgy vette el a zsidótól.« — »Hiszen az lopás volna válaszolta a tanító.« — »Dehogy, apa azt mondta, a zsidótól szabad elvenni akármit.« — A kérdéses posztót a rendőrség lefoglalta. — Nálunk azonban most kezd valami 35000 példányban megjelenőnek hirdetett »Magyar Néplap« cz. újságpapirus antisemizmusban csínálni.

— **Egy zsinagogai zeneköltő,** Deutsch boroszlói főkantor, kit szakkörök messze földön ismertek, a napokban elhunyt.

— **Törökországi katonai kinevezések.** Konstantinápolyból jelentik, hogy a szultán a tengerészetnél Mentesch bey dr.-t ezredessé, Dalmedigo Mózes őrnagyot pedig alezredessé léptette elő.

— **Az olasz zsidók vesztesége.** Tarracini Dávid, rabbi és tanár elhunytáról adnak hírt Rómából. A megboldogult, ki 82 évig élt, 1856 óta Astiban rabbiskodott. Treves S. G.-nek, a híres piomonti rabbinak volt tanítványa és alig 20 éves korában már egy kisebb olasz községben, Acquiban lelkipásztorrá választották. Tarracini modern képzettségű kitűnő talmudtudós hírében állt és mint szónok is számot tett. Halálát nemcsak a zsidók, hanem a véle érintkezésben állott keresztények is fájlatják. Temetésén a turini, caralei, vercelli-i, chieri-i és alessandriai hitközségek stb. küldöttségileg vettek részt s a városi hatóság, a közös iskolák tantestülete, a gymnasium, a munkás egyesület, a három helyi árvaház és más jótékonyági egyesületek is képviseltették magukat. Az elhunyt irodalmi hagyatékát számos beszéde, továbbá egy héber nyelv és vallástan alapvető munkálatai képezik.

— **5000 frankos pályadíj.** A brüsseli orvosi és természettudományi akadémia egy általa kitűzött kérdés megoldásaért az 5000 frankos pályadíjat egyhangulag Landau Tivadar dr.-nak (Berlin) ítélte oda.

— **A zsidó tudomány halottja** Lewy Jakab dr. volt boroszlói rabbi, aki február hó 27-ikén 73 éves korában elköltözött az élők sorából. Rabbi-pályáját sziléziai Rosenbergben kezdte s onnan került Boroszlóba rabbiülönöknek, majd a besz hamidras elnökének. Irodalmi munkássága a lexicografia terén mozog. Művei közül felemlítjük a targumimhoz írt kald szótárát (2 kötet), továbbá a talmudhoz és midráshoz írt új héber és kald szótárát (3 kötet). 70 éves korában tiszteletbeli tanárrá nevezték ki.

— **Kinevezések.** Milch Mór kereskedelmi tanácsos Posenben kereskedelmi bírónak, Mugdán Berlinben, dr. Philippi Landesbergben, Hamburgban Kattovitzban, Leysér Hördében, Salamón Elbingben bírákká (Amfsgerichtsräthe) neveztettek ki.

— **Gyászhir Jeruzsálemből.** Nissim Behárnak, a Rotschild Lionel-féle szentföldi iskola igazgatójának neje itjusága teljében hirtelen jobblétre szenderült. Halála előtt még néhány perczetel is székely jótékonyágát gyakorolta és a szegény gyermekek között ruhákat osztott szét. Elhunytát a jeruzsálemi lakosság felekezeti különbség nélkül fájlatja s temetésén a külföldi consulok testületileg vettek részt, a kormány pedig diszszázadot rendelt a végtisztesség megadására. Nissim Behár neje a roueni rabbinak leánya volt.

— **Zsidó önképzőkör.** A berlini középiskolák fiatalsága a napokban egyetemet alakított oly czélból, hogy ott zsidó tudományos ismereteit szaporítsa. A fagok vasárnaponként gyűléseznek, amikor egyikök vagy másikuk felolvassa saját dolgozatát. A tudósítás írója jelen volt egy ily gyűlésen s azt állítja, hogy az akkori felolvasó értekezése biblia talmud és midrás mondásokat fejtegetett.

## Pályázat.

A szabadkai izr. hitközség 1200 frt. fizetéssel javadalmazott rabbi állásra pályázatot nyit.

Ezen állásra a rabbiszemináriumot végzett magyar állampolgár pályázhat, kitől megkivántatik, hogy:

1. A gymnáziumban, a tanítóképezdében és a polgári iskolában a hitoktatást végezze.

2. A felekezeti és az elemi iskolákban a hitoktatásra a felügyeletet gyakorolja.

3. Az imaházakban a mai igényeknek megfelelő magyar és német szónoklatokat képes legyen tartani és a jelenlegi főrabbit akadályoztatása esetében minden tekintetben helyettesitse, és ehhez való jogosultsággal és képesítéssel birjon.

A pályázati határidő 1892. évi április hó 1-én jár le és próba szónoklatra csakis a meghívottak bocsáttatnak, kik magyar és német szónoklatot tartoznak előadni.

Utiköltségre csak az tarthat igényt, ki megválasztva lesz.

A pályázatok az alulírt elnökhöz küldendők.

Szabadka, 1892. márczius hó 1.

**Frankl Antal**

hitk. jegyző.

**Kunetz Mór**

hitk. elnök.

## Pályázat.

A kalocsai congressusi izr. hitközség a rabbi-helyettes állásra ezennel pályázatot hirdet.

Pályázótól megkivántatik, hogy »Hattara« okmány birtokában legyen és hogy az anyakönyvvezetésre is törvényszabta képesítettsége legyen.

Javadalmazás a megállapított szokásos járálékokon kívül 400 frt fizetés és természetbeni lakás.

Pályázók felkéretnek, hogy okmányaikat, valamint családi állapotukat igazoló bizonyítványokkal felszerelt kérvényeiket alulírt hitközség elnökségéhez bezárólag 1892. évi mártius hó 31-ig nyujtsák be, minthogy később érkező kérvények nem fognak tekintetbe vétetni. — Költség megtérítésre csak az tarthat igényt, ki megválasztva lesz.

Kelt Kalocsán, 1892. márczius hó 8-án.

**Goldstein Jakab,**

hitk. jegyző.

**Dr. Weisz Simon,**

hitk. elnök.

## Pályázat.

A székesfejérvári izr. vallásközségnél f. évi május hó 1-én 600 frt évi fizetéssel egybekötött II. kántori állás betöltendő. Csakis tenor

hangú, zeneileg képezett oly pályázók kérvényei fognak tekintetbe vétetni, kik az énekkar-vezetésére és az elemi iskolában az ének tanítására képességgel birnak. Megkivántatik azonkívül, hogy pályázó »mohel« és »sochet-ubodek vekoreh« legyen, ki egyelőre azonban csupán mint baromfimeszõ fog alkalmaztatni.

Kellően felszerelt kérvények f. évi márczius 31-ig alulírt elnökhöz intézendők. Próba-előadásra csak a meghívottak jelenhetnek meg; utiköltségre csak a megválasztott tarthat igényt.

Székesfejérvár, 1892. február 19.

**BORSODI MIHÁLY,** Dr. **NEUMANN BERNÁT,**  
hitk. jegyző. hitk. elnök.

## Pályázat.

A lugosi izr. hitközségnél egy zenei képzettségű, a templomi kar dirigálására és tanítására képes sóchet, ubodek, vekoreh állása föltendő be, melylyel 500 frt évi fizetés, szabad lakás és a szokásos mellékjövedelmek járnak.

Pályázók, kik eme követelményeknek megfelelnek, sziveskedjenek képesítésük, koruk, családi állapotuk és eddigi alkalmaztatásukról szóló igazolványaikkal ellátott kérvényeiket az alulírt előjárósághoz f. hó 25 ikéig bérmentesen beküldeni.

Próbaelőadásra csak a meghívottak jöhetnek és utiköltségei megtérítésére csak a megválasztott számíthat.

Lugos, 1892. márczius 10-ikén.

**Löwinger J.**

az izr. hitközség előjárója.

## Pályázati hirdetés.

A zalaegerszegi izr. hitközségnél folyó évi április hó végéig a II-od kántori — sóchet ubodek-vekoreh — állás betöltendő.

Ezen állás javadalmazva van: évi 500 frt készpénz fizetés, 100 esetleg 120 frt lakbér-átalány, a shechita fele és a szokásos mellékjövedelmekkel.

A pályázók, a kiknek képesített énekkar-vezetők- és magyarajkuak- és honosoknak kell lenniök, kéretnek, elismert rabbitekintélyektől nyert »kabolosz« és egyéb, erkölcsi életük s

életkorukat igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványukat ezen hitközség előjáróságához mielőbb benyújtani.

Próbaelőadásra a meghívottak bocsáttatnak és az utazási költségek csakis a megválasztottnak fognak megtéríteni.

Gyakorló »mohel« előnyben részesül.

Kelt Zala-Egerszegen 1892. márczius 2-án.

Fischer László,  
hitk. elnök.

## Pályázat.

A békési izr. hitközségnél üresedésbe jött egy **kántor-sakter paszkener állás**. Pályázónak, jó előimádkozónak, sohet ubodek vekore és mohelnek és mint paszkener hattara-okmány birtokában kell lennie. Évi fizetés **450** ftl, szabad lakás, fél sechita és a szokásos mellékjövedelem.

Pályázók folyamodványaikat, fellüntetve eddigi működésüket és családi állapotukat folyó évi **márczius 20-ig** alólirotthoz küldjék be.

Próbaelőimádkozásra csakis a meghívottak jelenhetnek meg, azonban a 30 forintban megállapított összegel csakis a megválasztott, mint összköltségpótlékot kapja meg. Az állás f. évi május 1-én elfoglalandó.

SCHWARCZ SAMU,  
hitk. elnök.

## Pályázat.

A füzesgyarmati orth. izr. hitközségnél 1892. május 1-től **350** ftl évi fizetéssel, szabad lakással, fél sechita és szokásos mellékjövedelemmel javadalmazott **előimádkozói** állás belöltendő. Pályázótól megkivántatik, hogy korszerű előimádkozó שוהט ובורק (megkivántatik) és kellő jártasságu מוהל legyen.

Magyar honosság, képzeltség, eddigi működés, családi viszonyok és vallás erkölcsi előéletet igazoló bizonyítványokkal felszerelt kérvények 1892. április 1-ig a füzes-gyarmati orth. izr. hitközségi előjáróságához czimzendők! Próbaelőadásra csak a meghívott bocsáttatik és utiköltségek csak a megválasztottnak térítelnek meg.

Füzes-Gyarmat (Békés m.) 1892. február 29-én

A hitközségi előjáróság nevében

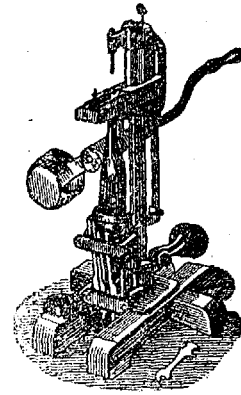
Fenákel Hermann

hitk. elnök.

**LÖFLER fogorvos** Budapest Váci-utca 25  
Rendel 9-5.

## ERDEI FERENCZ

mechanikai gépműhelye  
Budapest, Hársfa-utca 24.



Ajanlja magát ipartelepek berendezésére, készít pinczegézdászati gépeket és eszközöket, elfogad sodronyágybetét gyárak teljes berendezését. — Tárgyakuak lömeges gyártását stb. Javításokat gyorsan és jutányos áron eszközöl.

A legujabb és legjobb szabadalmazott

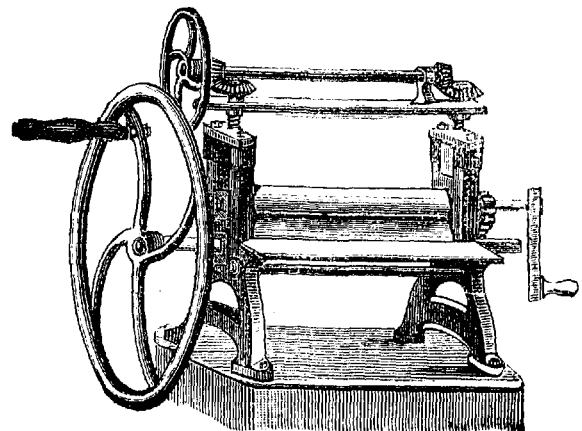
**szikviz gépeket**

folyékony szénsav használatára ajánl

**MANDLER VILMOS, Budapest**

Karpenstein u. 18.

Első magyar gyümölcszörp és gaseuse-gyár



**מ צ ו ת - g é p e k**

olesó áron kaphatók

**FEIWEL LIPÓT**

gyárában.

**BUDAPESTEN, ARADI-UTCA 60. SZ.**

Képes árjegyzék kívánatra ingyen küldetik.

**Fogorvos BARNÁ** Budapest, IV. kerület  
Váci-utca 24. szám. Rendel 9—5 óráig.

## NEUMANN LIPÓT



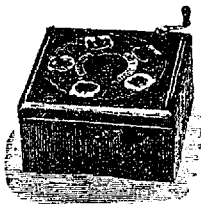
könyvkötészete  
BUDAPEST,  
Muzeum-körút 10. sz.

Elvállal mindennemű  
könyvkötő munkát,  
ugyszintén

aranyomású plakátok  
tisztá és gyors elkészíté-  
sét mély- és dombor-  
nyomásban.

## VARJU KAROLY hangszergyáros

a komáromi kiállítás jury-tagja,  
Budapest, Kerepesi-ut, 57. sz.



Egyedül jogosított készítője a  
szab. **üveg-oszlopszatu** ha-  
rangezimbalomnak, mely négy  
nagy éremmel van kitüntetve.

Nagy választékban **vonós,**  
**pengető, hajtó és húzó**  
**hangszerek,** a melyeknél 15%  
engedményt takarítunk meg, ha

a 200 képpel illusztrált ingyen árjegyzéket kérjük  
egy levelezőlapon.

Czimbalmok részletfizetésre is kaphatók.

**Vizahólyag, borszesz, gelatine, glyce-  
rin, borzamat, deritópor** (Julien-féle is),  
**savtalanító por, ártatlan borszinek,**

valamint mindennemű borbetegségek elleni szerek.  
sörpezsgő- és facsapok,

dugaszoló-gépek, gummitömlők,

ugy valamennyi eszközök és készülékek pince-  
gazdaságok számára legolcsóbban kaphatók

**WATTERICH ARNOLD-nál**

**Budapesten VII., dohány-utca 1. sz.**

az izr. templom áellenében.

Ajánlok továbbá: **eszenciákat** és aether olajokat,  
rum és silvoriúm, törköly és söprúpálinkák, végre  
mindennemű **lihörök** és eczetnek hideg uton való  
előállításához minden műkészülék nélkül.

Árjegyzékek és kezelési könyvek ingyen és bérmentve.

## Kohn Arnold

**gazdag sirkóraktárát**

(Váci-körút 14, szemben az Andrássy-  
ut torkolatával)

ajánlja mindazok figyelmébe, kiknek a sirkó-  
állítás szomorú kötelességét kell  
teljesíteniök.

**szép és pontos kivitelért és lehe-  
tőleg olcsó megszámitásért kezes-  
kedik a czég jó hírneve.**

— Szombaton és ünnepnapokon zárva. —

## Kedvező alkalom.

**Zahn J. György örökösei cég**  
az összes

összes raktáron levő készletét vétel után megszereztem s a helyi-  
séget újra kibérelvén, azon kellemes helyzetben vagyok, hogy

**ÜVEG-, PORCELLÁN-, FAYENCE- ÉS LÁMPA-ÁRUKAT**

olcsó áron adhatom el.

**BOLVÁRY J.**

**ZAHN J. GYÖRGY ÖRÖKÖSEI** kir. szab. üvegyárának főraktára

Budapest, VII., Károly-körút 9. (Alapított 1807.)

6 személyre üveggész- let 4.75, 6.10, 8.—, 8.65 és feljebb.	Liqueres-készletek — 80. l.—, 1.20, 1.50, 2.—, egész 5 forintig, üveg- és fatálcával	Sörös- és boros- készletek tálcával 3.—, 4.—, 5.—, 6.—, egész 10 forintig.	Viznek való készletek zöld, rózsaszín, kék, moh- zöld stb. színekben ércál- cávaleyűtt, 2 frttól feljebb.
Porcellán étkezészetek 6 személyre 5.95, 9.—, 12 — egész 20 forintig	Fayence étkezészetek 6 személyre 18.—, 20.— egész 80 forintig.	Porcellán mosdó- készletek 4.50 egész 15 forintig.	Fayence mosdókész- letek 6.—, 7 — egész 15 forintig.
Asztali lámpák 1.20—12 forintig. Függő-lámpák 4 frttól 50 forintig. Hamutartók — Haltartók.	Mocca- és tea-készletek 4.50—25 forintig. Kávés-készletek 4—20 forintig	Virágvázáék üveg, porcellánból, díszalakok terracotta és porcellán- ból 20 krtól egész 10 forintig.	

Videki megrendelések gyorsan és pontosan teljesítetnek, meg nem felelő áruk, ha azok bérmentesen  
visszaküldetnek, kicseréltetnek. Nagyobb bevásárlásoknál, kelengyéknel megfelelő árengedmény.

# M E G H I V Á S

a

„Pesti magyar kereskedelmi bank“

## 50-ik rendes közgyűlésére,

mely

1892-ik évi márczius hó 24-én délutáni 6 órakor

a bank helyiségében megtartatni fog.

### T Á R G Y A K :

- |   |  |
|---|--|
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Az igazgatóság jelentése.</li> <li>2. A felügyelő-bizottságnak jelentése, a mérleg megállapítása, a nyeresemény felosztása iránti határozat és a felmentvény megszavazása.</li> <li>3. Az igazgatóság előterjesztése, a bank 50 éves fennállásának alkalmából.</li> </ol> | <ol style="list-style-type: none"> <li>4. Az igazgatóság javaslata, a részvénytulke fel-<br/>emelése iránt és ezzel kapcsolatban esetleg</li> <li>5. Az alapszabályok 3, 5, 38, 56, 60 ötödik ki-<br/>kezdésének, továbbé 71 és 73. és az ügyrend<br/>100. és 102. §§-ainak módosítása.</li> <li>6. Igazgatósági választások, és a felügyelő-bi-<br/>zottság megválasztása.</li> </ol> |
|---|--|

Az alapszabályok 14, 20 és 21. §§-ai értelmében minden részvényes, kinek részvényei 3 hónappal a közgyűlés előtt a bank könyveiben nevére be vannak jegyezve, jogosítva van a közgyűlésben résztvenni, vagy magát meghatalmazott által helyettesíteni, kinek azonban szintén részvényesnek kell lennie.

A szavazati jog érvényesítése céljából a részvényesek, szelvényekkel együtt, az alapszabályok 18. §-a értelmében folyó évi márczius hó 21-ig a bank értékpapir-pénztáránál letendő, hol is az 1875. évi XXXVII. törvényezik 198. §-a és az alapszabályaink 45. §-a értelmében a megvizsgált évi mérleg a felügyelő-bizottság jelentésével együtt 8 nappal a közgyűlés előtt álvethető.

Budapest, 1892 márczius 9-én.

AZ IGAZGATÓSÁG.

### Meghívás

## a magyar ipar- és kereskedelmi bank részvénytársaság

részvényeseknek 1892. évi márczius hó 23-án d. e. II órakor Budapesten, V. ker.,  
Nádor-utca 4. sz. a. tartandó

## I-ső rendes közgyűlésére.

### NAPIREND :

- |  |   |
|--|---|
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Az igazgatóság jelentése a felölti üzletéről és a zár-<br/>számadások előterjesztése.</li> <li>2. A felügyelő bizottság jelentése.</li> <li>3. A liszta nyeresemény mikénti felosztása iránti határozat-<br/>hozatal.</li> </ol> | <ol style="list-style-type: none"> <li>4. Határozathozatal az igazgató-tanács, igazgatóság és fel-<br/>ügyelő bizottság tagjai részére adandó felmentvény te-<br/>kintetében.</li> <li>5. A felügyelő-bizottság tagjai számának meghalározása, ezen<br/>tagok megválasztása és díjazásuk megállapítása.</li> <li>6. Igazgató-tanácsi tagok választása.</li> </ol> |
|--|---|

Azon I. részvényesek, kik a közgyűlésen személyesen vagy meghatalmazott által résztvenni kívánnak, felkéretnek, hogy részvényeiket a folyó szelvényekkel együtt 8 nappal a közgyűlés előtt, tehát bezárólag 1892 márczius 15-ig.

**Budapest:** a társaság főpénztáránál (V., Nádor-  
utca 4. sz.)

**Bécsben:** a „Wiener Bank-Verein“-nál letélbe he-  
lyezni sziveskedjenek.

Minden letélbe helyezett 25 darab részvény a köz-  
gyűlésen egy-egy szavazal gyakorlására jogosít.

Ila valamely részvényes szavazati jogát más szava-  
zatképes részvényes által kívánja gyakoroltatni, úgy az erre  
vonatkozó meghatalmazást a letélt elismervény hátsó lap-  
ján kitölteni és sajátkezüleg aláírni tartozik.

A felügyelő bizottság által megvizsgált évi mérleg a  
közgyűlés elé terjesztendő jelentéssel együtt nyolc nappal a  
közgyűlés előtt bárki betekintésére a társulat irodájában  
kitétetik s ezen időn belül nyomtatott példányokban a rész-  
vényesek rendelkezésére bocsátatik.

Budapest, 1892. márczius 7-én.

A magyar ipar- és kereskedelmi bank  
részvény-társaság.

(Utányomás nem díjazatik.)

**BIEBER ANTAL**  
tea- és rumkereskedése  
**BUDAPEST,**  
kerepesi-ut 6. sz. a «Pannonia»  
szállodával szemben,  
mint kiválóan különlegességi üz-  
let ajánl egyenesen importált  
kinai és orosz karaván-teát



*Valódi jamaikai rumot,  
Cuba- és brazíliai rumot.  
legfinomabb faju kávékat, u. m  
Ceylon-, Cuba-, Manado-, Java  
Mocca-kávét, stb.*

Négy  $\frac{3}{4}$  kilos csomaggal a legolcsóbb árak szerint  
bérmentve.

Belföldi, kőbányai saját termésű és külföldi boro-  
kat, magyar és francia cognacokat leghíresebb gyá-  
rakból, likőrök, kőbányai kiviteli palaczkserket, tea-sütemé-  
nyeket, chokoladet francziát, Suchard stb. s sok más szük-  
ségleti czikkeket a legjobb minőségben a legolcsóbb napi  
árfolyam szerint.

Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve

Univ. Med. Dr. **RENNER**  
**vizgyógyintézete**  
Budapest, VII., Valero-utcza 4. sz.  
Az intézet, (mely az 1872-iki év óta fennáll), a  
Hidrotherapia minden modern eszközeivel van  
ellátva. Ugyanott a természetszerű kezelés mellett  
sikerrel gyógyíthatók:

1. **A különféle hátgerinez és ideg-  
bajok, Hysteria, Hypochondria, Melan-  
cholia, álmatlanság, fejfájás stb.**
2. Szédülés, vértorlódás, vérszegénység,  
hőszám-zavarok, **nemi bajok** és **általá-  
nos gyengeségek**, midőn ezek minden  
egyéb szer hatásával daczolnak.
3. Gyomor-bélhurut, székrekedés, a belek  
renyhesége, puffadtsága, hasbeli pangása stb.
4. Rheumás bajok.

**Télen igen ezélszerű berendezés.**  
*Árak mérsékeltek. Prospectus kívánatra.*  
**Benlakók és bejárók felvétetnek.**  
TELEFON 1049. 21-9

## A Pannonia gőzmalom társaság Budapestén

a szükséges husvétli lisztminőségeket

**a budapesti gőzmalmok eredeti lisztszámainak  
megfelelőleg**

a helybeli rabbinátus elnöke, főtisztelendő Brill Sámuel L. ur és tisztelendő Pollák Lipót ur

**SZIGORU ELLENŐRZÉSE**

mellett gyártja és szives megrendeléseket a legjutányosabb napi árak mellett fogadatosít.

— Cím: Pannonia gőzmalom Budapestén. —

## EGYESÜLT MAGYARHONI ÜVEGGYÁRAK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

FŐRAKTÁR:  
Dohány-utcza 2. sz.

**BUDAPESTEN**

FIÓKRAKTÁR:  
Andrássy-ut 43. sz.

Ajánlja a közeledő izraelita husvétli ünnepekre

**üveg-, porcellán- és köedény-árakban**

dúsan ellátott raktárait.

1 teljes diszes üveg service 4 frittól feljebb  
1 » » étkező » 7 » »

valamint boros- és pálinkás-készletek és egyes használati darabok a legnagyobb  
választékban és legjutányosabb gyári árakon.

VIDÉKI RAKTÁRAI:

**Debrecen** Kaszanyiczky Endrénél.

**Temesvár** Baruch J.-nél

**Nagy-Váradon** Deutsch Ig. Károlynál

**Aradon** Grünwald Ferencznél.

**Szegeden** Schutz Lőrincznél.

**Bécsben** Giessl és Schreibernél II, Obere Donaustrasse 77/79.

**Póstai rendelmények** — utánvétel mellett gyorsan és pontosan eszközöltetnek.



## Purimi csiny mint házasságszerző.

Mikor az Árendás Eszti kézfogóján régi zsidó szokás szerint földhöz csapták a tányért, szegény Weisz Móricz úgy érezte, mintha az ő szívét törték volna darabokra s osztogatnák szét a vendégek között.

Azok az apró tányércserepek az ő szétzuzott boldogságának darabjai voltak.

Oh, hogy ő neki tehetetlenül kellett végignéznie mint rabolják el lelke álmait, életének legszebb reményét! Hogy ő le nem sujhatta fájdalmának, haragjának mennykövével azt, aki szentségtelen kezekkel tépte le az ő virágát!

Az ő virágát!

Hajh, nem volt az már többé az övé! Ott mosolygott az már másnak a kebelén!

Az igaz, hogy nagyon halovány, nagyon sápadt volt az a mosolygás s olyan hideg, olyan fagyos, mint a jégvirág, melyet a tél himezett az ablaküvegekre.

Weisz Móricznak a szive rendült meg, mikor a leányra nézett.

Ott ült vele szemben vőlegénye oldalán, sápadt halvány arczczal. És ennek a jött-mentnek, aki iránt Weisz Móricznak a szive megtelt gyűlöléssel s akiről csak annyit tudott, hogy gazdagabb nálánál a azért kapta meg Eszti kezét, egyetlen szava, egyetlen vigasztaló tekintete sem volt menyasszonya számára.

És amint Weisz Móricz azt a bánatos, halovány arczot nézte, szeretett volna felugorni helyéről és összezuzni, összetörni mindent, ami körülötte volt, mint ahogy összezuzták, törték az ímént azt a tányért, meg az ő szive boldogságát.

A leány talán észrevette azt a vihart, mely az ifju keblében dult, mert egy sokat jelentő, büvös pillantást vetett reá.

Oh, milyen pillantás volt ez! Móricz szinte érezte, mint csillapultak le tört lelkének háborgó hullámai.

Fölemelte a mellette álló poharat és fenéig ürítette. Aztán mellére hajtotta fejét és tompa megadással hallgatta a társaság zugó zsváját, mintha még mindig az a tekintet tartotta volna igézve, vagy mintha az a hirtelenül ürített pohár burkolta volna ködbe bánatos, borongó lelkét.

Meddig volt így, maga sem tudja.

Merengéséből egy suttogó hang téríté magához. Valaki vállára hajolt s fülébe sugta:

— Siessen ki a kertbe, az Eszti várja!

Móricz hirtelen felkapta fejét s Esztinek tovasiető hugát vette észre. Vele szemben a vőlegény beszédbe volt mélyedve leendő ipjával. A menyasszonynak azonban üres volt a helye....

Künn szép téli est volt. A hó csikorgott a lábai alatt s szikrázva csillogott a hold ezüst fényéhez, mely büvös hálával fogta körül az egész természetet.

Móricz egyenesen a kertnek tartott, melynek zúz-

marás lombjai tündéri káprázattal ragyogtak. Ő azonban nem látott most mást, mint azt az alakot, mely ott várt reá, a kis ajtóban.

Tárt karokkal rohant oda hozzá és keblére szoritotta.

A leány nem huzódott tőle.

— Tehát szeretsz még? kérdé remegő hangon.

— Itt volnék különben?

— De...

— Tudom, mit akarsz mondani. Ez az eljegyzés okoz szivednek bánatot.

Az ifju némán hajtá le fejét.

A leány odasimult hozzá s így szólt:

— Hallgasd meg, mi történt: Ma délben vendéget kaptunk. Ez a hórihorgas legény jött az apjával. Apim úgy mutatta be, mint régi barátját, ki most látogatába jött hozzánk a fiával. Az egész délutánt itt töltötték nálunk s én egy pillanatra sem szabadulhattam attól a fiatal embertől, aki iránt mindjárt az első pillanattól kezdve ellenszenvvel viseltettem. És az alatt míg ő velem foglalkozott, a két öreg folyvást együtt suttogott-buttogott. Engem rosz sejtelen szállt meg s kezdtem még jobban idegenkedni alkalmatlan udvarlómától. Estefelé atyám kihivott a pitvarba. Mindjárt észrevettem, hogy valami fontos dolgot akar mondani, mert olyan komoly volt, mint mikor a csatákról beszél. »Eszti lányom« — így szólt hozzám — »az a fiatal ember, akivel a délutánt töltötted, a Steiner Dolfi, mártól fogva a te vőlegényed lesz. Estére üljük meg a kézfogót. Ő, mint látod, nagyon derék legény, jómodu és éppen hozzád való. Apjával, kivel együtt szolgáltunk valamikor a forradalomban, már rég megegyeztünk, hogy egymáséi lesztek. Azért tehát készülj el estére, mert vendégeket is hívok.« Így szólt atyám. Képzelted, mennyire elémültem. De nem mertem neki szólni, mert még roszabb lett volna. Ismerem jól atyámat, ő nem tűri az ellenmondást.

— De hát az isten szerelméért, csak nem akarsz tán — —

— Ne félj semmit, nem leszek másé, csak a tied. Hanem csinján kell bánni a dologgal. Eljegyzés még nem lakodalom. Majd kigondolok én valamit, hogy ennek a hórihorgas urfinak elmegy a kedve tőlem.

— De mit fogsz tenni?!

— Csak bizd rám a dolgot. Még most magam sem tudom, de majd segíték én magamon. Most nincs idő tervezgetésre. Talán már is feltűnt távollétem. — Hanem egyet kérek, követelek tőled...

— Mi az?

— Föltétlen bizalmat! Bizzál bennem s higgy nekem! Ez az, amit tőled kérek.

— Egyéb semmit?

— Egyebet...?

— Igen egyebet...

Most a leányon volt a sor zavarba jönni

Az ifju lehajolt hozzá.

— Jűj, de átfáztam, szűlt a leány s kibontakozva az ifju őlelű karjaiból elrohant.

De az az égű csűk, melyet az ifju ajkán feledeett, egészen mást beszűlt, mint fagyos hideget.

## II.

Purim-űnnepre készülűdtek a faluban.

Az egyűtlen űnnepe ez, melyet mindenki szivesen űl meg. Hogyne, mikor csűpa dűnom-dűnomból áll, s az embernek maga a vallás szabja ki a kicsapongű mulatást.

Minden háznál gazdagon terített asztal, melyhez hivatlan vendűge is formálhat jussot; minden asztal körül vidám, mulatű társaság s minden társaságban fél-telen, kicsapongű jűkedű, bohűskodás, trűfa, játűk.

Árendásűknál is dűsan megrakott asztalok gűrnyedeztek a sok kívűl czifra, belűl jűizű sűteműny alatt. Ami jűt csak a zsidű konyha elűállíthat, mind fűl volt itt halmozva. A hagyoműnyos »kindli«, ami buba alakjának köszűnheti ezt a nevet, a bűrsűs »bűjgli«-fonatok, a hamuzsűr-torták, kűposztás-rűtesek, diűs-bűlesek, csil-lag alaku műzes pogűcsák, műkos patkűk, almás-pítűk, mind-mind garmadaszűmra álltak itt inycsiklandű tar-kaságban.

Pedig már az itt-jűrt vendűgek és álarczosok ugyancsak pusztítű hadjűratot indítottak volt a terített asztalok mosolygű tűlai ellen; hanem a kis gazdasz-szonynak, az Esztűnek volt rű gondja, hogy tűl űresen ne maradjon s ahol nagy rűst űtűt a pusztítű hadjűrat, gondoskodott tűltűsrűl, mely a hűzagot kipűtolta.

Az asztalnál most már csaknem kizűrűlag a csalűd tagjai űltek. Felűl, az asztalfűn maga a házi gazda, jobbján leendű veje, Steiner Dolfi, baljánál egy idűs asszűnyűság, a házigazda nűvűre, mellette ennek fűrje s műg egy pár sűgor és koma. Esztű nem foglalhatott helyet az asztalnál, neki a folyvást őrkező-tűvozű ven-dűgek körül kellett sűrűgnie-forognia.

A beszélgetűs tűrgyűt az őrrendásűnak legkedven-czebb thűműja kűpezte, amit műndűg szűba szokott hozni, valahűnyűszor boros palaczkok körül hűlűs hallgatűsűgra számíthatott.

Az ő őrleműnyei a »magyar vilűg«-ban.

Mert neki is volt őr rűsze a szabadsűgharcban. Ő is kűzdűt őrzűt a hazűert s ha majd fia megnűl, őrpp oly őrnerzettel űtheti mellűt, mint akűrmelyik istenlia ebben az orszűgban, s bátran mondhatja majd: »Ez a fűld, melyen annűyűszor őr apűnk vűre folyt«. Aki nem hiszi, vessen egy tekintűt az őrrendűs homlokára. Szolnoknál kapta oda azt a műly vűgűst, mikor a muszkűt a Tiszűnak kergetűtek. Azt a medűllűt pedig, mely most is ott csillog a mellűn, Kűpolnánál tűztűk oda, mikor kapitűnyűnak a saját őrlete koczkűztatűsával mentette meg az őrletűt. Műrnál meg maga Perczel Műr tűbornok őr veregette meg vűllűit s azt mondta neki: »Emler vagy a talpadon, fiam.« Hej az volt csak a vilűg!

Ős az őrűg szemei csak úgy ragűyognak, mikor a dűcsű napok emlűke fűlszűll lelkűben.

— Hej, de csak műs idűk is voltak azok! Az emberek is műsok voltak! Nem kűrdűztűk akkor senki-tűl sem, gazdag-e vagy szűgűny, őr-e vagy pűrűszű, pűpista-e vagy zsidű. Egyforműk voltunk akkor mind-nűyűjan. Most persűe... de hagyjuk ezt! Hanem nini, mond csak vűm őrűm, te nem voltűl katonű?

— Nem őr!

— Hűt aztűn műrt nem?

— Talűltunk rű műdot.

— Ugy? Hm!

Az őrűg gondolkodűlag hajűta le szűp őrűs fejűt.

A társasűg fiatalabb tagjai a tűlsű asztalvűgen az-alatt egészen műsrűl beszélgettek.

Csak sűttűgtak ugyan, mert nem akartűk, hogy az őrűg beszűdjűt zavarjűk, de most, hogy ez elhallgatott, egy pűr rűpke szű az asztalfejhez is eljűtott.

Valami őrdekes dűlog lehetűt, műr az őrűg őrrendűs is figyelmes lett reű és fűlűhez illesztette a kezűt, hogy jobban halljon.

— Mi az, te, szűlt vűgre egy gűyermek-őrűura mu-tatva, mit beszűlsz te ott a Csűngű Matűrűl?

— Azt mondűk, vűlaszult a megszűlűtott, hogy megint ebben a hatűrban jűr őrűsz bandűval.

— Ki mondja azt?

— Hűt a kűkűsok beszűlűtek a korcsműban.

— Aztűn mit beszűlűtek?

— A Szűkeres Bűlűnt mondta, hogy tegnűp őrűszaka a Hellebranthűk tanyűján raboltűk.

— Sok kűrt tettek?

— Nem; az őrűsűg nem volt otthon őr őrű pűnzű nem is vihettek magukkal, csak az őrűstneműeket s eműivalűt.

— Hűt azt nem tudűk, hűnyan lehetnek?

— A Kűses Kiss Gergely azt mondta, hogy hatűn voltak.

— No, az műg nem olyan sok, műg annűitűl megkűrdűznűnk, hogy mit akűrnak, mi, kedves vűm őrűm?

Steiner Dolfi szűrnyűn kűszűrűlte a torkűt, meg-prűbűlta a kezűt is őrűkűlre szűoritani, a vűlaszszal azon-ban adűs maradt.

— Csak nem fűlnűl tűlűk, fiam, mi? Hiszen őrűd fia vagy tűn. Terűngettűt, a te őrűd volt őrű csak egy-sűzer legűny a talpűn. Nem ijűdt őrű az meg a maga őrűnyűkűtűl. Hanem úgy lűtűm, te nem őrűgen őrűtűttűl rű.

— Nem fűlek őrű műg az őrűdűgtűl sem! — szűlt Dolfi nekűripakodva.

— Majd elvűlik az mindjűrt! szűlt most egy vad hang az ajtűban.

Műndenki oda tekintűt őr őrűszerre rűmes sikűl-tűsok tűltűk be a szűbűt.

— A Csűngű Matűi! kűdtű az a gűyermek-őrűju, ki az őrűment referűlt a rablűrűl.

Az ajtónál egy csomó vad alak jelent meg, bal-tákkal, késekkel és pisztolyokkal fölfegyverkezve.

Az egyiknek (ki Dolfira úgy ráijesztett) álarcz tartarta a képét, míg a többieknek arcza korommal volt feketére mázolvva.

Az álarczos, ki úgy látszik, maga Csöngő Matyi volt, a vezér, halkán rendeléseket osztogatott ki emberei között, azután közelebb lépve az asztalhoz, mondá:

— Kitaláltatok, hogy ki vagyok. Csöngő Matyi a nevem. Most hát már kitalálhatjátok azt is, hogy miért jöttem. Hanem hát mindenek előtt menjen ki innen, aki ide nem tartozik, nekünk csak az öreg árendással van végezni valónk. Egy-kettő, menjen ki innen, aki nem ide való!

Egy pár asszony, leány, szomszéd, sógor hallgatott a szóra és futott, rohant ki a nyitott ajtón, mely mellett két rabló őrködött. A menekülők közül azonban senki sem törekedett jobban az ajtó felé, mint a Steiner Dolfi, az Eszti kegyénye. Ugy ugrott az asztalon keresztül, hogy minél hamarabb elérje az ajtót.

— Dolfi! kiáltá utána az öreg Árendás, hát te is elfutsz?

Ez nem válaszolt semmit, csak iparkodott az ajtó felé.

— Hohó! kiáltott most rá Csöngő Matyi, hát az a hórihorgas kicsoda? Fogjátok meg legények!

A két rabló karon fogta a Dolfit s bevezette a szoba közepére a Matyi elé.

— Hát te ki vagy öcsém?! kérdezé tőle a rablóvezér.

— É... é... én?

— I... i... gen te!

— É... én... ké... kérem alássan... sze... szegény utas va... vagyok... aki itt szá... szállottam meg az á... rendásnál... nekem ni... nincs semmi pé... pénzem.

— Hát te nem tartozol az árendáshoz? de igazat szólj, mert kihatolom a bőröd!

— Ne... nem, nem, soha, sohasem tartoztam, nem is fogok tartozni.

— Hát akkor mért szólított az elébb az árendás vejének?

— Igazán nem tu... tudom, tessék elhinni, hogy nem tu... tudom, én csak ideg... idegen vagyok itt... szegény utas!

— Hát hordd el magad, nyomorult, ha olyan szegény vagy, de azt megmondom, hogy ebbe a hártárba be ne tedd többet a lábadat, mert ha megegyszer szemem elé kerülne ez a te hórihorgas meszelő termeted, tudom, hogy nem menekülsz meg tőlem ilyen olcsón... Takarodj!

És olyant lóditott rajta, hogy a Steiner Dolfi csak úgy röpült ki a pitvarba

A szobában most már nem volt más, mint az Árendás, ki egészen kiegyenesedve állott az asztalfőnél

s szinte kihívóan várta, hogy a híres betyár hozzálépjen Rajta kívül Eszti és huga, továbbá az asztal alá bujt fia maradt még a szobában.

A vezér most odalépett az öreg Árendáshoz és gúnyos hangon mondá:

— No iszen szép vót szerzett magának, Árendás gazda!

— Nem is lesz az az én vöm soha! Az a gyáva liczkó!

— Hát bizony jó is teszi Árendás uram, ha nem adja neki a leányát; tudnék én a maga leányának külön urat, aki nem ijed ám meg az árnyékától. Neki adná-e?

— Már az attól függ, hogy megérdemli-e?

— Meg az!

— No meg aztán, hogy hozzá való-e?!

— Mint galamb a párjához.

— És a leálynak nem lesz-e ellenvetése?

— Nem annak!

— Hát aztán ki volna az?

— Hát biz az nem volna más, mint magam, la!

A másik pillanatban már lenn volt az álarcz, és az árendás maga előtt látta Weisz Móriczot.

### III.

Másnap, purim reggel a zsidók régi szokás szerint ajándékokat (sláchmónesz) küldözgettek egymásnak.

Olyan becses, olyan drága, olyan boldogító ajándékot azonban a föld kerkségén ember még nem kapott, mint Weisz Móricz.

Sok cifra sütemény között ott csillogott egy szép fényes k a r i k a g y ü r ü.

Móricz mohón kapta ajkához és boldogan rebegte Eszti ke nevét.

Hevesi József.

## Purim.

— A kisvárosi életből. —

A mama titkolózni kezd; haditanácsot ül a bábi-val, meg az Örsével és sok, sok kötényszámra hordott holmi tűnik el az éléskamra homályos öblében, annak is a nagy rácsos szekrényében.

Mikor a gyerekek odavannak az iskolában, recs-csen a díjő héja, tompán kattog a mákzuzó famozsár és mely a cukrot omlasztja porrá: a réztörő mint a harang szava zendül.

A csöppnyi fiatal hajtás az egyedüli publikum. Az is ott kapalózik a bábi ölében s addig-addig hadonáz a husos öklöcskéjével, miglen beleveri a szilvaizes tányérba s ijedtében aztán úgy telipingálja a kis képét, hogy beválnék akár szerecsennek.

Bizony-bizony a bábi patyolat bodros hálófőkötőjében is baj csik és a toalett-zavarnak miatta menten abba magad az édes mandulának bőréből való kiugrasztása.

Hanem mire a megehült iskolás népség hazakerül, nyoma sincs mindennek. A természetes, összecspidesett pólyájú béleskék, a csillagos, karikába vágott kalácskák — elnyeltek mindent s maguk is minőségük szerint besosztva, békésen meghuzódnak a szakajtókban. Még csak az illatuk is elröppent.

De a kis boltos nagy imposztor s megincselkedik a gyerekekkel:

— Na, hozott-e a gólya «kindli»-t.

— Az ám — szalad haza a Simike — hol van a gólya?

— Már miféle gólya?

— No, a melyik a »kindli«-t hozza.

Világosság támad a rakás-gyerek fejében és a szegény mamának nagy rohamot kell kiállania. De bármily nehezére essék is, megállja hősiesen. Oh, a purim süteménynek előbb meg kell érnie a sifonérban. A bábí tapasztalata szentesítette e törvényt.

Én istenem, milyen kegyetlen az a bábí! Még arra is inkább ráveszi a mamát, hogy zsiros kenyérrel hallgattassa el a kis forradalmárokat, pedig amugy is be nagyon megcsappant az ő gazdasszonyi büszkesége: a »téznia« (döbön) ikrás tartaima.

Este bizony megpanaszodik miatta a papának, hogy drága a liba, sőt a kukoricza ára szintén galibát csinál. Az ember nem tud milhez fogni. A borító alatt többet, ha csak egyetlen libácskát, nem lehet tartani. Az sem akar hizni. Mit eszünk purimra?

— Hát pulykát — oldja meg Őrzi a fogas kérdést, — a szomszéd asszonyéknál is azt láttam.

A haragos állat másnap ott berzenkedik az udvaron. Hajh, be irigylik a gyerekek a sorsát. A pulykának először is nem kell iskolába mennie, másodszor pedig dióval traktálják.

A Rozsika egyenesen ki is mondja, hogy ő szeretne a helyében lenni.

— Hess te kóczos jószág — pattan rá a nagymama. — Ki lesz akkor az Eszter királyné?

A leányka szeme megcsillan, a szorító fésűjével fölsimitja a szöghaját, megigazgatja a köténykéjét, hamarosan babrál valamit a ruháján és csaléra meg hajsza futó ajakkal a bábí ölébe furja a fejét:

— Ninesen nekem új cipellóm!

A Mózsí megindultan nyul a keze után s vonagló ajakkal mondja:

— Az Eszternek sem volt. — Aztán a tavaszias napfény kétes melegéről becsődíti magával az apróságot a szobába. Majd mesél ő szépet az Eszter királynéről, még a nagymama is meghallgathatja.

És a kis historikus sorra beszél a «megillá»-t, azon történeti sorrendben, amint az meg vagyon írva:

Hogy Ahasverós elzavarta az engedetlen feleségét, a »Vasti«-t; aztán összehordatta a 127 országának a legszebb leányait, akiket kiöltöztettek szépen, fűrésztöttek myrhusolajban és megkenegettek drága fűszerekkel. Mi-

kor a király sorra nézte őket, hát az Eszter csillagfényes arcán akadt meg a szeme; Eszternek is, a mi csillagot jelent, azért nevezték el, mert csak úgy ragyogott a szépségtől; az ő igezi neve Hadasza volt, a mi megmirtust jelent, az ám! És az Eszter fejére tették a koronát, aki nem mondta meg, hogy ő zsidó meg hogy árva, s hogy éppen csak a Mordechai bácsija az egész familiája.

Mordechai nagyon szerette az Esztert, mindig ott kuporgott a királyi palota kapujában, hogy hírt halljon a királyné felől. Egyszer aztán fültanuja volt, amint két rabszolga összeesküdött a király élete ellen. Megizente az Eszternek és Ahasvérósnak a haja szála sem görbült meg. Ugy bizony. De volt egy rossz, nagyon rossz embere, a Haman, aki dölyfösen sétált ki s be a palotába s megkövetelte, hogy nagysága előtt mindenki leboruljon. Mordechai ezt nem tette, mert Hámán, ki rég gyűlölte Mordechait, mikor előtte ment el, mindig a mellére tűzte a bálvány képét, mely előtt zsidónak meghajolnia nem szabad. És Hámán boszut forralt az egész fajá ellen. A királynak elmondta, hogy él egy gonosz nép az ő 127 országában, jó volna azt elpusztítani; tizezer ezüst kikarral megfizetne érte.

Ahasverós lehozta a nagy pecsétgyűrűjét odaadta Hamannak, az pedig a birodalom minden részébe fullajtárokat küldött szét a satrapákhoz, meg a basákhhoz, hogy a tizenkettedik hó 13-ik napján el kell pusztítani minden zsidót, a kis gyerekeket és a bábikat is.

Nagy lett erre a szomorúság. Mordechai zsákba öltözött, megtépte a rubáját, hamut szórt a fejére. A szolgálai hirül adták ezt a királynénak, aki halálra jgedt, de nem tudott mit tenni, mert hivatlanul nem volt szabad a király trónja elé járulni. És Mordechai megizente hogy Eszter sem fog megmenekedni. Aztán sirt-ritt a királyné meg böjtölt minden asszonyával.

Végre elhatározta magát, felöltözött a legszebb aranypénzes ruhájába, úgy ment Ahasverós udvarába. A király kegyelmesen fogadta, Eszter meghívta őt magához Hamannal vacsorára. Haman nagyon örült az ő hatalmának, mert másodszor is hivatalos volt a királyné lakomájára és a hogy büszkén ballagva ki a palotából; Mordechai megint nem borult le előtte, a gonosz felesége tanácsára, elhatározta, hogy ötven öles fára fogja felkötötni.

Az első lakoma után a király szemét kerülte az álom, ráparancsolt hát embereire, hogy olvassanak neki az öreg krónikából. És abból azt olvasták, hogy Mordechai megmentette az életét.

Aztán kérdezte Ahasverós, mi volt a Mordechai jutalma? Bizony semmi, mondták az emberei. — Ki van az udvaromban, kérdezte a király? — Hát a Hámán, volt a felelet. Azért jött, hogy megmondja a királynak, hogy Mordechait felakasztatja. — Hivjátok fel. És Ahasverós kérdezte Hamantól: Mi jutalmat adjon annak a király, akit nagyon ki akar tüntetni? — Adják rá a király ruháját, ültessék a felség lovára, tegyék fejére a koronát és az udvar legelőkelőbb embere vezesse utcáról utcára, kiáltván: így jár az, kit a király ki akar tüntetni. — Azért szólt így Hámán, mert azt hitte, hogy a király őt akarja megbecsülni, de a király erre rakiáltott — »Tedd mind ezt azonnal Mordechai-al, de semmit sem hagyjál el abból, amit mondtál.«

És Haman királyi pompába öltöztette Mordechait, és mutogatta utcáról-utcára és kiáltotta: Így jár az, akit a király megtisztel. Aztán szomorúan ment haza. Orthon

pedig azt fejtegették a Haman bölcsei, hogy most már uruk napja leáldozik.

Haman még aznap elment a királyné második lakomájára. Ott volt a király is és kérdezte, mi a királyné szíve vágyakozása? Megadja azt kerüljön bár fél birodalmába. Eszter pedig szólt: Felséges királyom, kegyelmezzen meg életemnek és az én népemének. És kérdezte a király, ki tört életetek ellen — Haman volt a gonosz, mondá a királyné.

Achasvérós aztán felkötötte Hámánt az ötven öles fára, melyet ez Mordechainak szánt és Haman helyébe Mordechait ültette. A 127 országban pedig királyi pecsétes levéllel széfutottak a lovas fullajtárok, hogy a zsidóknak bántódásuk ne essék. Nagy öröm szakadt Izrael népére és ellenségeik legyőzése után, Adar hó 15-én, mikor nyugtuk volt, nagy vigasságot csaptak.

— Aztán kindlit is ettek? — kérdez a Simike nagy ámulattal, — a mire az egész gyermekkar rázendíti:

— Ettek-e kindlit?

A Mózsí tudománya felmondja a szolgálatot. — Ezt a tanár ur nem mondta el! — És olyan kérően néz a bábira, hogy ez hamarjában még mindig a nagy büszkeségnek miatta kijelenti, hogy:

— Már hogycze ettek volna! — De a gyermekek újongásából tüstént észreveszi, hogy ebből a kijelentéséből nagy veszedelem származhatik és úgy kezdi elűtni a dolgot, hogy egyszer az ő bábija véletlenül találta fel a kindlisütést és azóta világszerte elterjedt, de az ő városukban még nem ismerik.

A Mózsí tamáskodva bólogatja a fejét, a többi pedig szájtátva megnedvesülő ajakkal egészen lehangolódva mered a bábira, aki a meglágyulástól való féltében szépen elsomfordál s azt sem tudja hogyan, de azon veszi magát észre, hogy benyit az éléskamrába és egy egész kindlit csusztat a szoknyája zsebebe.

Hajh, ha az ölbéli bébe árulkodni tudna!

De hát saját jószántából is kiűt a szeg a zsákból.

A Mózsí ebéd után egyszer csak arra ébred, hogy a bábí valamit a markában felejtett, s azt tanácsolta hogy menjenek az udvarra. Tavaszias meleg a napsugár jó abban egy kicsit sütkérezni. Hanem aztán be kell ám jönni, de mindjárt, mert a mama meg találna tudni valamit.

Dehogy, dehogy tudta meg, a gyerekek még a ruhájukra pottyant morzsákat is mind fölcsipegették. Legfőlebb sejteni volt módja, mert a kisebbek napok múltán is avval a kikötéssel osztották meg a Mózsival a megkívánt falatjukat, hogy:

— Ugy-e, majd te is adsz a kindliböt megint, ha kapsz a bábítól.

Mikor a »tajnesza« (böjt) előestéje elérkezik, sorra alkudoznak a gyerekek, ki meddig tartja a tajneszt. A Mózsí hősiesen vállalkozik az egész napra, pedig még esztendő forgása is beletelik, hogy »parmiczve« lesz. A Simi gyerek meg csak úgy hajlandó a nagy éhezésre, ha viszonzásul három kindlit fog kapni, meg a pulyka »krap«-ját (tokája).

Az egyezséget a mama szépen megköti az aprósággal. Kinek-kinek a szája-ize szerint rengeteg sok nyalánkságot helyez kilátásba, s az éjszakai nyugalom pajkos pillangója, az álom mesés tündérvilágokba czukorhegyes, torta-hidas, kindlit termő fákkal teli, narancsgarmadás országokba csábítgatja a képzeletet.

Ó, be szép álom volt. Hanem azért reggel jól esett volna csak egy darabka vizes zsemlye is, amit a legkisebbik olyan kevés válogatással gyömszőlt hol a szájába, hol az ajkára, hol meg az előkötőjébe.

El is hullanak a kis vitézek sorjába. A Simike kezdte, a Rózsika folytatta, és a Mózsí fejezte be. Hát hiszen nagy sor is az: üres gyomorral szemlélni, amint a mama egymás fölé rakja a »floodni« kerek leveleit és mindeniket külön fajtájú édességgel tetézi meg. Meg aztán én istenem, ha már a friss sütetű borsskák illata is olyan jól esik, de bizony még az ízét is megkívánja a gyerek-halandó.

Az öreg fejü nap odaszűrte az aranyport rezgető fényesikjait, s amint incselkedik a mama szemével, egyre biztatgatja, hogy: Ugyan már!

Az est már hamvas szárnyait bontogatja, mikor a papa a Mozsinak kezébe nyomja a pergamen tekercsre írt »megile«-t (az Eszter könyve), melyről a bábí az esztendő port az imént verte le nagy igyekezettel. A Simi a sipkát a fülére, az orrát meg a téli kabátba huzza és utnak ered a kis menet a templom felé. A kántor tompa orrhangon reczítálja az Eszter szépen megkonponált történetét, a »kilé« nyomon kíséri s ha valahol előtalálja a Haman nevét, hát belézudul a kántor szavába, nagyot koppant az imaszékre, mintha Izrael egykori halálos ellenségének még most is tartoznék valamivel. Az anakronizmus különösen a szabadjára eresz-tett fiatalságnak van nagyon inyére, s ez bizony akkor s megadja Hamannak a magáét, mikor a »megile« már Mordechai dicsőségét hirdeti. A samesz ugyan felháborodik ezen a rut tudatlanságon, de hát csak a fejét bólogatja: Ilyen a mai nemzedék!

A Simi otthon elmeséli, hogy mennyit kopogott a templomban, de a szomszédék Nácziya, az még többet. Az Örszi kíváncsi a dolog nyitjára, s a felvilágosításért mesét ígér a gyerekeknek. Azok pedig elébb a mesét akarják hallgatni, s amíg nagyban fülelnek a vasorru bábá történetére, akinek a kívül belül rongyos szoknyájában az az igen sok zsebje, abban is mindegyikben (hogy a mese időszerű legyen), »kindli« volt — addig a mama szépen be'ekapaszkodik a papa karjába és sorra járja a narancsos boltot meg a czukrászokat.

Mire papa mama megtérnek, a kicsinyek az igazak álmát aluszszaák, a mi nagy szerencse, mert különben a baj esnék a szemrevaló sok édességben. — Odalenne a »slachmonesz«

Már pedig a »slachmonesz« nélkül nem eshetik purim.

Alig virrad, jönnek is már a külvárosi szegény gyerekek. Megmutogatják, hogy ünneplőre akad vagy egy jó tányérjuk, meg egy hófehér asztalkendőjük. Hanem a tartalmát azt ott nem hagyják. Jól teszik szegények. A jó szív úgy is méltányolja az igyekezetet, mert meg vagyon írva, hogy »ezért pedig a síkföldön lakó zsidók, a kik a sík föld városaiban laknak, Adar hó 14-ik napját, az öröm, lakoma és az ünnep napjává tették, és ajándékokat küldöttek egymásnak és adományokat a szegényeknek.« És ők egynek is, másnak is kedveskedni akarnak.

Hanem aztán jönnek a tehetösebbek. Az Örzsék, a Pannák, meg a Juczik, akiknek kíséretében ott van a család leghuzorább lábu kísérelője, csak úgy görnyednek az édes, savanyu és füstös terhek alatt. Nem csak cifra édességgel, hanem uborkával, gyümölcsessel, füstölt hussal, és az isten a megmondhatója, mi mindennel igyekezik az egyik jehudi a másik jehudi kedvében járni. Sőt mivel hogy a rebéczennek sok stafirungot kell csinálnia, és a kántor uramnál is van eladó, hát praktikusabb ajándékokat is eszel ki a gyöngédség. Az egész kile harapnivaló ajándékát úgy sem lehetne soká eltartani, a sárga csikók meg a zöld babás papirosok pedig esztendőkön át is elállhatnak a láda fiában.

Az ebéd csak a bevezetés. Este jön a nagyja. Jó emberek összeverődnek társaságba. Álarczosok jönnek-mennek és a »purimspiel« ötletei, melyekből a zsidó humor egész raktárát lehetne kibüvelyezni, olyan ébren tartják a kedvet, hogy a Manczi cigánynak nem is igen kell a hegedűjét stimmelnie, hogy az egész frequentia: a bábó a kis unokával, papa a mamával, a fiatalja meg egymással, lánczra penderedjék.

Akkor aztán tulajdonképpen a »susan purim« következik, a melyet, ha el nem rontotta a gyomrát, ember-ségesen megfil minden jehudi, »mivelhogy Mardochai a zsidó, a chasverós király után a második ember volt, nagy a zsidók szemében, és szeretve testvérei tömege által, aki népe üdvösségét kereste és meghagyta a béke-séget minden ivadékjuknak.«

Kocziantsunk pohárt!

Haber Samu.

## Magyar-zsidó családok.

### Álom.

#### III.

Elbeszélés.

(2)

Mindennapos vendég lett. Melanie hideg volt, meg kedves, érzélgős, majd gyermekes. Mindez ingerelte Bélát, izgatta, hatott a képzeletére s nem értelte meg a lányt.

Ő maga csodás változáson ment át. Még jobban magába vonult, pedig gyakran járt társaságba. Város-

széltében beszéltek közeli eljegyzéséről. Csak ő nem gondolt rá, meg Melanie. Tulajdonképp Melaniának nem tetszett ez a fagyos tudós. Mert annak nézte. Virágai, bókjai, mind olyan szintelenek voltak, mint nyakkendői.

S így tartott ez közel hat hónapig.

Ezalatt semmi sem változott. Csak akadémiai értekezésével készült el s a Budapestre utazást halasztotta napról-napra. Pedig meg kellett még beszélnie a fordítóval, a kiadóval is az ügyet. Azonban érzésvilágából nem akart, nem tudott menekülni. Ez a kínzó, fájdalmas, bántó töprengés lekötötte.

Szeret-e? Nem szeret?

Ellához fordult.

— Nem hallgattál reám, most láss magad utánna.

Én nem avatkozom belé.

Könyörgésre fogta a dolgot.

— Jó, tehát kérd meg.

— De nem szólottam véle ilyesméről soha.

— Mit sem tesz. Kérd meg.

Tudományos buvárlatai mellett naplót is vezetett.

Akkor este ezeket írta naplójába:

»Szeret-e Melanie? Én imádom. Érzem, hogy nem szeret, nem szeret. Pedig milyen kedves, milyen herczig. Hogy néz reám merengő szemével, mint fintorgatjt orrát, csapja le ajkait nagy durczúsan az édes, ha szölok hozzá jelentéktelen, egészen jelentéktelen dolgokról. Ó, ha beszélni tudnék. De nem tudok. Olyan bamba, járatlan, együgyü vagyok. Igen, együgyü.«

Ez nem vegytani megfigyelés, jó uram, hogy kerül ez a H<sub>2</sub>O mellé? Schwarz Béla nem lírai költő. Egyszerű nyelven írja le szíve hullámozó fájdalmát, esengő tépelődését, bántó kétségeit.

Ezek kinozták szegény szívét

Ella tanácsát nem merte követni, nem merte most, míg értekezésével nem kész, s felfedezésének sorsa nem dőlt el.

Neki leküdt hát a munkának, s dolgozott gyült hajszában, lázas izgatottság közepett, s mikor kész lett véle, egyenest Pestre ment.

Tanárja belevetette magát puha hintaszékébe.

— Nos Béla öcsém, halljuk, olvassa munkáját.

Alig kezdte meg, a tanár felkiáltott:

— Talán csak nem fedezte fel...

— De igen, nagyságos uram.

— Ah!

S mikor az utolsó mondat is elhangzott, a tanár gondolkozó arca átszellemült s ünnepélyesen mondá:

— Büszke vagyok önre.

Bélának oly jól csett ez az elismerés

— Ó ha Melanie is hallaná — rebegte.

— Ne köszöngesse, nekem kell köszönetet mondani a nyújtott élvezetért. Ez fenomenalis siker... fenomenalis siker. Tudja mit. Küldjük meg a francia akadémiaának is.

— Gondoltam reá, nagyságos uram, már le is fordítottam francziára.

— Pompás, pompás...

Milyen boldogan, elégedetten ment haza a jó fiú Ellának eldicsekedett a sikerrel, s az bátoritá:

— Nos, most már bátran felléphetsz.

Az nap, mikor az újságokban, rövid három sorban, megemlékeztek az Akadémia III. osztályának üléséről, — mondván: »Az ülés első pontja Lengyel Béla tanár felolvasása volt, ki Schwarz Béla értékezését mutatta be. A fiatal tudós egy nagy bordenrejtő vegytani felfedezést tett, értékezését az akadémikusok megtapsollák«, — Béla az újsággal zsebében, ünnepélyesen öltözve, felkereste az öreg Kleint.

Az öreg Klein udvariasan fogadta.

Béla elfogódva csak nehezen dadogta el jövedele okát.

— Jó, jó. Tehát ön Pesten járt.

— Tessék az újság.

Az öreg Klein elolvasta.

— Gratulálok.

— Köszönöm. Más ok is hozott.

— Mivel lehetek szolgálatára?

— Önállósítani akarom magam. Szeretem a kisaszszonyt — kérem —

Az öreg Klein nézte ezt az elfakult-elkéült, dadogó embert. Segített rajta.

— Értem, értem, el akarja venni a leányomat.

Béla-nak kő esett le a szívére.

— Hozzám adja tehát?

— Én? Szívesen, szívesen. A leányom persze szereti, mondta már önnek, értik egymást?

— Megvallom, sohasem beszéltem véle erről!

— Nem? Na jó, majd beszéllek véle én.

— Köszönöm, édes, édes Klein ur, beszéljen véle, mondja el, mondja el, mint szeretem, Klein ur, köszönöm.

(Folyt. köv) *Lázár Béla.*

## A Z E R Ő S E K.

— Elbeszélés a kisvárosi zsidó népéletéből. — (2)

Írta: **Bernstein A.**

E pillanatban a lovas még jobban nekiagyene-sedett a kengyelben, a ló ágaskodásra fogta a dolgot. Mendel hatalmas alakja pedig olyan pozitívába került, a mely az ország törvényeinek a hivatalos hatalom ellen használt tettlegességre vonatkozó paragrafusába alaposan beleütközni látszott. A kiabálás gyászkarba olvadt és valószínűleg nagyon tragikus egy jelenet introductiójává vált volna, ha véletlenül — mint valami jóféle melodrámban — a panaszos kar, hirtelenében át nem alakul örömujjongássá, mely az egész nagy fölháborodást ebbe az egyhangu kiáltásba folytotta bele:

— A strázsamester, a derék strázsamester!

Mi türes-tagadás, bizony a strázsamester a zenebona felé tartott. Előtte nekinyújtott nyakkal, repeső szárnyakkal és lekunkorított farokkal a hivatalos kakas ugrált. Mögötte Jankele cikkezakkozott a fele-

más lábán, közbül pedig a strázsamester, a derek jó strázsamester. Félkezével már messziről hadonázott a levegőben, a másikkal ellenben a hivatali felsőbbség egyellen ruhadarabján a nadrágtartó hivatását teljesítette. Jó szerencse, hogy a forró napon legalább ezt az egyetlen ruhadarabját nem mentette fel köteles szolgálata alól.

A női kórus ölelésre tárt karokkal, boszszuért kiáltozva, de egyben ujjongva fogadta, mint a győzelem megváltóját. A némbor karéj kelté váll előtte és kakasa előtt, de nyomban mögötte újra összeforrt és Jankelet a saját hullámai közé zárta. A ló merő tiszteletből első lábaira térdelt. Mendel ismét olyan türelmes képet vágott, aminő a jó alattvalóhoz dukál: csak éppen a zsandár nem engedett a peczkes tartásából és — ezt ugyan világeletemben sem hoesájtotta meg neki a község — fagyos tekintetű kek szemével szöke bajusza bozontjai mögül egyenesen reája meredt.

Hanem a jó zstrázsamester nem afféle ember volt, akit az ilyesmivel, ha csak egy pillanatra is, ki lehetett volna hozni a sodrából. Annyira biztos volt abban, hogy mi a teendője, hogy még csak felvilágosítást sem kért azon történetekről, melyek az ő derek jó községe aludtejes gondolkozásmódját a hirtelen felébredt közvélemény sarkánytermészetévé változtatták. Jött, látott és egy szempillantás alatt tisztában volt a helyzettel; sőt ugyanazon pillanathban kiadta a békéltető rendelkezést, még pedig oly biztonsággal, mint valami hadvezér a győztes harcmezőn.

— Jó, jó, zsandár barátom! — vágta oda — jó, jó, zsandár barátom! Ő már az ötödik ember, akit kigyelmed behajtott! — Helyes, jól van! Hanem hát itt most már az én fagyom, és ennél fogva föl is ut, le is ut a »kille«-ből (község).

E nagy pathoszu szavakkal, melyeknek kiejtése közben, a nyelve kissé idegenszerűen forgatta a hangot, kezét nyujtott legujabb foglyának, mintha csak »Sólem alehem«-mel (béke veled) üdvözölte volna. A zsandárt pedig csak épp azért méltatta egyetlen haragos pillantásra, meri a kakasa is kifejezésre juttatta győzelmi örömét és daczoskodva keresztül illant a ló hátsó lábai között, amiért az állat derekas farklegyintéssel szerzett magának elégtételt.

A lónak ez a merészsége bizony-bizony újra felköltötte az amazonok haragját. Mivel azonban a zsandár — amint joggal elvárták — éppenséggel nem látszott észrevenni, hogy a »kile«-ből föl is le is vezet út, sőt inkább balkezét ökölbe fogta és fejét a strázsamester felé vetette, mintha még valami mondani valója lenne, hát bizony a lármas publicumon hamarjában világra szóló csönd kerekedett felül. Az már kétségle ennek tetszett, hogy amit az a »róse« (zsidó gyűlölkö) mondani fog, az valami rettenetes lesz, de hát köztudomásu dolog, hogy az emberi, különösen pedig a gyöngéd női lélek bizonyos vágyakozással lesi a rettenetes dolgokat és ennél fogva egy világért le nem mondana arról az élvezetről, hogy olyan nyilatkozatokat halljon, melyekre később kigyót-békát kiabál — hogy hát ilyesmit legyen az ember kénytelen végighallgatni.

Az, amit az amazonok hadának végig kellett hallgatnia, tárgyilagosan vévén a dolgot, nem volt éppen meglepő, de arra volt elég oka, hogy rémületet keltsen.

— Strázsamester, — vágta oda a zsandár fog-

hegyről — a foglyot átadtam kendnek, de ezt itt — folytatta a háta mögötti batyura mutatva, melyben tüstént felismerte mindenki a Mendel Gibbor mozgó áruraktárát — ezt magam viszem a polgármesterhez, hogy hivatalosan lepecsételtessem, mert, kelmed tudja, nekem rész jár belőle!

A strázsamester vonogatta a vállát, mint az afféle ember, akinek nagy ugyan a tehetősége, de az emberek fejről még sem képes minden csapást elhárítani.

— A polgármester ur — szólt ingerülten — hegyen-völgyön túl jár; de, ha úgy tetszik, hát énfe-lőlem oda hozhatja a hivatalos helyiségbe.

Evvél aztán sarkon fordult s intett a foglyának:

— Gyere aztán neknek rövidebb lesz az út:

— Strázsamester ur — szólt Mendel olyan szomoruan, mely tagbaszakadt alakjával megindító ellentétben állt — arra felé, hátulról kerüljünk. Nem szeretném, ha, mint valami zsványt vezetne végig az »utczán«.

A jó strázsamester erre nem is kottyant, csak ráhagyva bólogatta a fejét és utnak eredt véle a becsületes kakas, Jankele Klesmer, a derék jó barát, és az asszonyok jó kivánsága kíséretében. Oldalt kerültek a Visztula partjára. Nemsokára a zsandár lova is mozogni kezdett még pedig csufolkodás és olyan nyilatkozatok közepette, melyeket a kihágási törvény rendelkezései folytán, még a történelmi hűség kedvéért sem reprodukálhatunk. A gonosz állat gonoszul baktatott végig az »utczán«, miglen gazdája a piac felé kormányozta a főhatalom helyiségei elé.

A helyszínén rekedt publikum izgatottsága sokkal nagyobb volt, hogysen csak ugy hamarjában közvélemény-csere nélkül a homokhegy melléki nagy zene-bona helyét odahagyhatta volna. A zsandár ennélfogva, néptelen utczán botorkált végig, éppen hogy két szomszédos házbeli férfi tereferált az ajtó előtt, akiket a lovas alig fél tekintetre méltatott, mivel ugy sejtette, hogy ő annak a nagy buzgóságnak az oka, melylyel az egyik a másiknak a fejét telebeszéli.

Szó ami szó, ebben ugyan nem nagyon esaló-dott. Az egyik Reb Abbele, akit rövidségnek miatta kurtán csak »Bábele«-nek szólítottak, s aki izgő-mozgó testével, fejével és karjával, valamint, hogy a fekete kaftánnal és a kis fekete papsipkával eléggé bizonygatta jó vitakozó voltát,—abbahagyta a nagy gestikulálást, hogy hegyes szakállu ábrázatját köszöntve nyujtogassa a zsandár felé. A másik, akivel még alább lesz dolgunk, a váratlan vendéget éppenséggel nem köszöntötte, sőt ellenkezőleg, még el is fordult, vagy azért, hogy megvetésél kellő módon éreztesse, vagy pedig, amit mi helyesebbnek vélünk, azért, hogy elrejtse a fájdalmat, melyet az imént történtek költöttek fel benne.

Emiatt meg a Bábele fortyant fel:

— Te bolond, te ostoba — kötött bele a szomszédjába. — Már miféle elkeseredett képet vagsz? Nem tudod-e, hogy ennek ez a rendje-módja? Az új zsandár is olyan, mint az új sóprű. Te bolond, te, — szólt még jobban belemelegedve. Mi a te tudásod? A világot sem ismered. Azért azt kell hinned, amit én mondok! Én pedig azt mondom neked — és szava a meggyőző tanítás tiszta és telt hangján esendült — no ide figyelj! én azt mondom neked, hogy egyetlen pohárka gyuyi, amit a »Kile«-ben mihamarabb

fel fog hörpenti, »kihozza sodrából Izrael ostromlóját, lovastul, fegyverestül, csataszekerczéstől«

Bábelenek mód felett tetszett az idézet, tapsolt a saját szellemességének és a józü nevetése elárulta, hogy nagyon meg van elégedve amiatt, hogy ferdített bibliai verssel tudta megtámogatni az ő véleményét. Sőt annyira ment, hogy más hallgatóság híján tudatlan és szomorú szomszédjával meg akarta értetni az ötletét. — De mikor ez is hiábavaló fáradságnak bizonyult és a szomszédot nem fogta el a nevetés, sőt inkább azt vette észre, hogy sóhajtozásra fogta a dolgot és a Mendel sorsa fölött való busultában még a fejét is lehorgasztotta, a jámbor Bábele annyira kikökönt a kerékvágásból, hogy elkeseredve és dühösen támadt a szomszédjára:

— Bolond vagy te, azt mondom én neked, még pedig nagy bolond. Ugy éljek én! Igazuk van az embereknek, azt mondom én neked, te nem is vagy ember, hanem egy »menist«.

E szavak után Bábele rendkívül megvető tekintettel mérte végig az ő szomszédját és egy hosszan elnyújtott »no!«-val, vállát vonogatva, visszahúzódott a lakása felé. Aztán kárhóztatta önmagát, hogy hát hogy is tudott ő, a tudós Reb Abbele, aki mindenre talál kádenciát, az ő tudatlan szomszédjával szóba állani.

A megszügyenített szomszéd csöndes megodással viselte a sorsát. Jól tudta, hogy csöndes szótalan természetéért, félénk magatartásáért, pedans tisztaszeretetéért, tartózkodó magaviseletéért és bús némaságáért mennistának, tulajdonképpen mennonitának neveztek. A »Zalme menist« kiabálták utána a gyerekek akárhányszor, de ő fel sem vette; mert az éppenséggel nem rosszat mondó jelzővel szemben elvesztette minden érzékenykedését, sőt mindég azt hajtogatta magában, hogy ez a titulus még inkább inyére van, mint a régi legénykori gúnyneve, mikor félénk volta és csaknem teljesen szórtelen arca miatt »Zalme kisasszony«-nak neveztek. Most, mikor már 18 esztendeje, hogy előzvegyült és zárkózott természete fölött nem egyszer elfűnődött, titkon beismergette, hogy a »menist« jelzőre valamilyen jobban rászolgált.

És mivelhogy ez az elnevezés őt nem bántja, hát mi is így emlegetjük.

Az eleven színű, de össze-vissza barázdált arczu Zalme menist, az ő kék tiszta bársouy papsipkájában, barna, tallérnyi nagyságu gombokkal ellátott kabátjában lehorgasztott fővel, kezét búsan dörzsölgetve, még jó darabig ott állott a kapuban. Busította Mendel Gibbornak, ennek az óriásnak termelt, huszonkét éves, fekete haju és szakállu, a szokottnál is jellegzetesebb arczu fiatal embernek a sorsa, aki külsőleg ugyan merő ellentéte neki, de azért mégis legkedvesebb embere segyedüli vígasza.

Amint egy darab idő multán észrevelte, hogy a városka lakossága a homokhegy felől közeledik, csöndesen besurrant az udvarba. Az ajtó alsó felére ráhuzta a tolozart, a felsőt pedig csak ugy belámasztotta, hogy, ha a Mendel hazatalálna érkezni, addig se kelljen várnia, míg ő felkászolódik. Aztán fölment a padlásra, a Mendel otthonába. Elkészített és helyre rakott mindent, hogy a gazdának, aki ezuttal akarata ellenére fog megtérni, holott máskor, mint az egy hivatásbeli házalóhoz illik, pénteken szokott hazajönni — semmiben se legyen hiányossága.

(Folytatása köv.)